

INFORMASJONSBLAD FOR ELDRE I STAVANGER

Mortepumpen

NR. 4/2022

46. ÅRGANG

Utgitt av: Stavanger kommune
Helse og velferd**Redaktør:**Stein Hugo Kjelby
sthugokj@online.no**Redaksjonskomité:**Geir Johansen
geir.johansen@stavanger.kommune.noBente Hildeng Næss
bentehildengnaess@gmail.comAnne-Grethe Thesen Godal
aggodal@gmail.comStein Hugo Kjelby
sthugokj@online.no**Redaksjonens adresse:**«Mortepumpen»
Olav Kyrresgt. 23
Innbyggerservice
Postboks 8001
4068 Stavanger
Kari Bang Jacobsen
kari.bang.jacobsen@stavanger.kommune.no
Tlf. 51 50 72 48

Bladet kommer ut 4 ganger pr. år og sendes fritt til alle over 67 år i Stavanger kommune. Dersom noen ikke ønsker å få Mortepumpen tilsendt må det meldes til redaksjonen.

Neste nummer postlegges 01.03.2023
Stoff må være i redaksjonen 19.01.2023**Forside:** VÅLANDSTÅRNET oppført 1895 i forbindelse med effektiviseringen av byens vannforsyning. Vann ble pumpet fra Mosvatnet og opp til to bassenger som lå like ved tårnet. Det har bl.a. vært restaurant og bolig for en brannvakt i dette tårnet.
Foto: Stein Hugo Kjelby**Opplag:** 15.000 eksemplarer**Layout:** Rita Oosterhuis**Trykk:** Kai Hansen Trykkeri**Internett:**www.stavanger.kommune.no/mortepumpen**Annonsepriser:**Bakside kr. 4.500.-
Hel side inni bladet kr. 2.500.-
Halv side inni bladet kr. 2.000.-
Mindre kr. 1.000.-

Gjelder for kommersielle annonsører.

Tidligere utgaver av Mortepumpen
blir nå lagret på<https://issuu.com/search?q=mortepumpen>

PÅ REDAKTØRKRAKKEN:

Håpet

Vi er i desember, årets mørkeste måned, men likevel fylt med lys og håp. Om noen uker er vi inne i et nytt år, og mange tenker på hvordan dette året vil bli. Hadde vi på disse tider i fjor visst hva året 2022 kom til å bli, ville vi sannsynligvis ha tvilt sterkt på opplysningene. Det er vanskelig å spå, særlig om fremtiden, sa en vis mann en gang. Året 2022 har til fulle vist oss det.

Om vi ikke klarer å spå om hva fremtiden vil bringe oss, så kan vi håpe. Håpet er det som holder oss oppe når livet butter og vi ikke ser noen utveier. Vi håper på fred, frihet, god helse og brukbar økonomi, altså forhold som innebærer at vi får et godt liv. Ikke alle mennesker får se sine håp gå i oppfyllelse av ulike årsaker, det vet vi. Derfor hviler det en forpliktelse på oss som «sitter på den grønne gren» til å hjelpe der vi kan. Her har vi pensjonister en unik mulighet. De fleste er ved god helse, har brukbar økonomi og god tid. På side 10 i dagens Mortepumpe siteres tidligere fylkesmann Tora Aasland nettopp om dette. Hun understreker hvor viktige vi eldre er i en verden i stadig endring, og en verden der krig har kommet oss nærmere. Pensjonistenes engasjement kan øke beredskapen på mange vis. Alle kan gjøre litt og vi må jobbe sammen. Hun henviser i den anledning til Inger Hagerups dikt «Vær utålmodig menneske».

Desember med alle sine lys og forventninger, gir oss mulighet til å styrke håpet om at våre bidrag og vår innsats kan gi gode vilkår for de fremtidige generasjoner.

«Han vil skape liv der natt og mørke bor»

Advent er tida for å tenne lys og glede seg over små ting, og undre seg over store spørsmål.

Tekst: Biskop Anne Lise Ådnøy

Foto: Marie von Krogh/Stavanger Bispedømme

Hvorfor feirer vi Jesu fødsel? Hvorfor ble Gud menneske? Det henger tett sammen med Guds frelsesplan. I salmedikterens språk er det sagt så enkelt:

«Fra krybben til korset gikk
veien for deg,
slik åpnet du porten til
himlen for meg.»

(Salmeboka nr. 56)

Julens mysterium handler om han som delte våre kår, helt inn i døden. Vi går aldri aleine gjennom en vanskelig, forvirrende og urettferdig verden. Heller ikke i førjulstida i 2022.

Vi har kirker fordi Jesus lever og kommer til oss i dag. Mange savner språk for troen. Kirkerommet tar imot den troen som ikke er uttalt, uansett om den er stor eller liten. Kirkerommet gir trygghet.

Samtidig er julens budskap urovekkende. Det holder sammen kontraster, for midt i gleden ligger utfordringen. Jesus kommer til oss også i dag. Han kommer som flyktning, som uteligger, som ensomme gamle, som unger med dårlig råd i et rikt samfunn, som ungdom med klimaangst. Jesus identifiserer seg med sine minste i dag.

Den lidende og medlidende Kristus er til stede i juleevangeliet. Vi hører om de som ikke fant husrom noe sted, men måtte gjennomgå en fødsel mellom dyr i en stall. Josef og hans Maria måtte skrives i manntallet for å betale skatt til en keiser som levde i ubeskrivelig luksus.

I de første århundrene av kirkehistorien var bildet av Jesus som regel ikke den lidende. Han var Christus Victor, han tronet på korset som seierherre over død og synd og djevel. Ytre sett er fødselen fattigslig, men det stråler et lys og et håp fra Jesusbarnet og ut til jordens ender.

Kristus lever, han har seiret;
evig lever vi med ham.
Han er her og han vil skape liv
der natt og mørke bor.
Kristus lever, vi skal bære
Herrens seierstegn på jord.

(Salmeboka nr. 214)

Jeg ønsker deg en velsignet juletid!

Ta vare på velferdsstaten!

Tekst og foto: Anne-Grethe Thesen Godal

Denne gangen tok Mortepumpen seg en tur til Våland, til bydelen der mange ønsker å bo. Og ikke minst har en del av leserne gode minner fra en kjekk oppvekst i en sentrumsnær bydel.

Det var naturlig å ta kontakt med lederen for Eiganes og Våland historielag, Turid Lindø Solheim. Hun sto i døra i Magnus Lagabøters gate da jeg kom. Der bor hun i en generasjonsbolig sammen med ektefellen Leif Solheim. De er 4. generasjon Solheim i huset nå, og der har også Turid bodd siden de giftet seg i 1971.

Piken fra Øvre Stokkavei

Eiganes og Våland bydel dekker også områdene Kampen og Stokka. Så bydelen er kjent for historielagslederen fra hun ble født i 1948. Men den gangen var det bare Stokka som gjaldt og Kampen. På Kampen lå barneskolen hennes. Eiganes skole var ikke bygget da.

Foreldrenes hus lå like ved grensen til gamle Hetland kommune, rett nord for Duesvei, så det var nesten som å vokse opp på landet. Moren var hjemmeværende slik mødre ofte var på den tiden, og faren var portør på Stavanger sykehus i Kannik. Når Turid forteller fra oppveksten, merker jeg at hun skifter på å si «je» og «eg», og jeg undres. Hun smiler og forklarer. For foreldrene var det viktig at man oppførte seg ordentlig og snakket skikkelig, så da ble det «je» i stedet for «eg». Det hette også døren og ikke «dørå», gaten og ikke «gadå». Det ble en del

irretesettelser både på henne og hennes eldre søster.

Barna den gangen var kanskje mer sted-bundne, og det var lett å høre på Stavangerdialekten fra hvilken bydel de bodde i. Nå er det helt annerledes.

Stokka var et område hvor byen ekspanderte. Mange boliger ble bygget og mange barnefamilier kom til. Turid minnes et godt nabo-skap og mye glede. Hun tror at få barn opplevde utenforskap. Hun glemmer ikke så lett «frøken» på Kampen skole som alltid hadde et strikketøy og ga skjerf, luer og vanter til de som manglet noe. Og det ble gitt på en slik fin og diskret måte. Klassen på barneskolen var godt sammensveiset. Det var «en for alle og alle for en», og de holder fortsatt god kontakt.

Med alderen utvidet Turids «verden» seg med å begynne på realskolen på Storhaug (St.Svithun).

Yrkesmennesket

Som så mange kvinner i vår generasjon valgte Turid å gå ut i yrkeslivet tidlig og fortsette der fram til pensjonsalderen. Å være «hjemmeværende» slik moren var,

fristet ikke. Politiskolen var målet, men hun var for ung til å komme inn og skulle jobbe ett år. Venninnens far hadde gullsmedbutikk (Bernhard Hansen) og trengte folk. Han tilbød jobb, og dermed ble hun «butikkdame» som skulle jobbe alle dager bortsett fra søndag.

Etter hvert ble det ledig jobb på Stavanger trygdekontor, en flott arbeidsplass hvor Turid sier hun virkelig har fått brukt og utviklet seg selv. Ved siden av jobb, begynte hun på studier ved Distriktshøyskolen i Rogaland og etter hvert også ved Høyskolen i Bodø og Høyskolen i Agder.

Å utgjøre en del av velferdsstatens virkemidler er en viktig samfunnsoppgave som må vernes om, slår Turid fast som tidligere trygdesjef for Eiganes og Tasta bydel. Slik hun forstår velferdsstaten, er det en stat som garanterer hjelp hvis vi opplever helsesvikt, sosial nød eller tap av inntekt

for eksempel ved arbeidsledighet, sykdom eller alderdom. I samme slengen nevner hun universelle ordninger som barnehager, foreldrepermisjoner, barnetrygd og felleskolen og rett/mulighet til utdanning. Disse ordningene er også en sentral del av velferdsstatens virkemidler.

Turid kan fortelle at etterkrigstidens velferdsstat hovedsakelig var en forsikringsstat som sikret folk økonomisk mot ulike former for risiko, for eksempel tap av arbeid, sykdom eller død. Men etter hvert ble også ideen om universelle rettigheter en viktig del av velferdsstaten, og denne utviklingen har Turid vært så heldig å følge med på.

Da Turid begynte i trygdeetaten i 1971, var tilbudet til nytilsatte å ta Trygdeetatens fagskole. Først var det grunnopplæring, så saksbehandleropplæring. Folketrygdloven er uten tvil komplisert. I tillegg til å følge Folketrygdloven og Forvaltningslovens bestemmelser, måtte hun også sette seg inn i lovmakers intensjon med loven. Noen lover er uttømmende, og da kan saker kun behandles i tråd med ordlyden, i andre saker skal det brukes skjønn, og da er det viktig å vite hva som var intensjonen med loven. Som nybegynnere fikk alle heldigvis en «fadder» som fulgte med i arbeidet til en følte seg noenlunde trygg. Å bistå mennesker i for dem vanskelige tider, opplevde Turid både krevende og interessant. Et lovverk alene er ikke nok til å yte det enkelte menneske rettferdighet, understreker Turid.

Da ny arbeids- og velferdsforvaltning NAV ble vedtatt og endelig gjennomført i 2011, var det store forventninger til en bedre og mer brukervennlig velferdsordning. Fokus skulle være på brukerne, en dør inn og «sømløse ordninger». Turid så for seg at brukerne skulle møte tverrfaglige team med høy kompetanse på alle områder. I stedet ble det en organisering med stort fokus på spesialisering og flytting av oppgaver bort fra brukerne. Med dette forsvant mange av ideene bak velferdsstaten slik Turid gjennom et langt yrkesliv hadde oppfattet verdigrunnlaget. Nå var det om å gjøre å få flere i arbeid og aktivitet på kortest mulig tid. NAV skulle være garantisten for en mer helhetlig og effektiv velferdsordning. Oppfølging av syke har fokus på arbeid og aktivitet, er tidsbegrenset og presser en del syke inn i et opplegg som kan gjøre dem enda sykere, tenker Turid.

Hun mener at arbeid er viktig for folk, men det må være aksept for at noen trenger lengre tid og noen klarer det ikke. Hjelpeapparatet må finne gode løsninger sammen med den som trenger hjelp og bistand.

Følgelig ble det naturlig for Turid å søke stilling som seniorrådgiver ved NAV Arbeidslivsenter Rogaland og følge opp avtalen om inkluderende arbeidsliv. Visjonen til denne avtalen er hvordan norsk arbeidsliv bør være. Det handler om å være åpen og gi plass til alle som kan og vil arbeide, også de som har en eller annen form for helsesvikt.

Turid kunne fortelle at mange arbeidsgivere i Rogaland tegnet avtale om å jobbe for et mer inkluderende arbeidsliv. Jobben som seniorrådgiver bestod i å være ute på arbeidsplassene og gi råd og veiledning til ledere og tillitsvalgte. Det var viktig å få gode rutiner for dette arbeidet. I tillegg ble det avholdt kurs hvor forskjellige arbeidsgivere ble samlet rundt aktuelle tema. Turid erfarte at arbeidsgivere dro nytte av hverandres erfaringer.

Etter 47 år i trygdeetaten/Nav tok Turid ut pensjon ved fylte 65 år

Overskuddsmennesket

Vålandmiljøet har preget Turid når det gjelder engasjement både da hun var yrkesaktiv og siden. Å ta vare på trehusbebyggelsen og sørge for at barn og voksne trives har vært viktig siden de 2 barna var små.

Rundt 1980 kom det forslag om ny reguleringsplan på Våland. En av hensiktene var å få busstrafikken bort fra skoleområdet og flytte den opp til de smale bolig gatene. Sammen med nærmeste nabo stiftet Turid Våland beboerforening for å bli høringspart til forslaget. Det ble avholdt stort møte på Våland skole, og det hele endte med at kommunen ikke flyttet busstrafikken opp i boligområdene. I stedet ble det søkt om tilskuddsmidler til opparbeiding av gatetun og sikring av barns lek. Kommunen dekket utstyr og naboer gjorde jobben. De som ikke kunne jobbe, stilte opp med vafler og kaffe. Alle bidro på sin måte for trygge

oppvekstforhold for de minste og godt naboskap for de litt større.

Engasjementet knyttet til Våland skolekorps ga også mange meningsfulle år sammen med barna. Det var sunt at store og små kom sammen om felles oppgaver, og som foreldre var det rørende å se hvordan de store tok seg av de yngre.

Turids ektefelle, Leif var driftsjef i Stavanger Turistforening. Fredag ettermiddag før palmehelgen, ble bil og tilhenger pakket med mat, sengetøy, håndklær etc til 40 gjester. I over 30 år var de vertskap for barnefamilier på påsketur. Dette gir gode minner om mange kjekke bekjentskap og sprudlende og lekende unger som storkoste seg.

Som årene går, snus arkene. De nære tingene blir viktige. Hytten på Idse, de to barnebarna på syv og fem år, og ikke minst det å pleie vennskap og fortsatt være samfunnsengasjert.

Eiganes og Våland historielag ble startet i februar 2011, og Turid kom inn i styret i august 2011. Som leder er hun opptatt av å tilrettelegge for møteplasser der folk i bydelen kan bli kjent med både bydelens og byens historie og ikke minst bli kjent med hverandre.

Turid vil gjerne fortelle om Fontenehuset som ligger i bydelen. Fontenehuset gjør en strålende jobb for dem som trenger å få utviklet og brukt sine ressurser, til tross

for en del psykiske utfordringer. Mange kommer seg i jobb og skole gjennom den hjelp og bistand Fontenehuset gir. Turid var i representantskapet i seks år og hadde påfølgende styreverv. Hun gir uttrykk for beundring og høy aktelse for det arbeidet som blir gjort der, og hun håper at kommunene i regionen fortsatt vil gi økonomisk støtte.

Og Turid lar seg provosere og engasjere. Så provosert ble hun nylig at hun som mangeårig medlem av Stavanger Sanitetsforening nå har bestemt seg for å bli et aktivt medlem. Bakgrunnen var oppslagene om at kjendiser investerer i skjønnhetsindustrien og kaller det et viktig tiltak for å fremme kvinners helse.

Ingen forening i Norge har engasjert seg så mye som Norske Kvinners Sanitetsforening når det gjelder kvinnehelse, sier Turid, så nå gjelder det å brette opp ermene. Hun mener at kvinner må få et enda bedre tilbud i helsevesenet, og dette vil hun være med å kjempe for. Foretaksmodellen har hun ingen sans for. Det er staten selv som må stå ansvarlig for sykehusene og sørge for at alle får den behandling de har krav på. Det må være politikerne og ikke sykehusdirektørene som må stilles til ansvar for dette. Velferdsstaten i regi av staten er den eneste aktøren som har forutsetninger for å forstå og forske på kvinners helse, enten det er sykdom, kroppsbilde, aldring eller overgangsalder. Kvinnehelse må møtes på andre måter enn med fett-suging og kjemisk oppussing, slår Turid fast. Også her har velferdsstaten en jobb å gjøre.

«Bo trygt hjemme» erstatter «Leve

Reformer for utvikling og forbedring av eldreomsorgen i Norge.

Tekst: Bente Hildeng Næss.

«Senior Norge» arrangerte et møte med dette emne onsdag 2. november i Madla bydelshus. Dag Mossige, leder av «Utvalg for helse og velferd» fra Arbeiderpartiet, var foredragsholder. Det var ca. 20 tilhørere. Det kunne godt vært flere for temaet var i høyeste grad relevant for oss «seniorer».

Det ble i grunnen ikke snakket så mye om den nye reformen, for den er fortsatt på skissestadiet. Det var noe uventet, men det inspirerte til god deltakelse i diskusjonen fra de fremmøtte. Det kom etter hvert viktige spørsmål, tanker, erfaringer og ideer som Dag Mossige lovet å ta med videre. Møtet dreide seg mest om hvordan de eldre har det i kommunen i dag og hvordan en ser på videre utvikling og utfordringer.

Dag Mossige var opptatt at ordet «eldrebølgen» lett ble litt negativt ladet, forbundet med mange problemer for samfunnet. Vi må snu tankegangen og se på seniorene som ressurs. Det er allerede mange som fortsetter et svært aktivt liv etter at en er pensjonert. Noen fortsetter å jobbe i lønnet arbeid, mange i ulønnet arbeid som frivillige i organisasjoner eller lignende. Svært mange benytter seg av de kulturelle tilbudene i kommunen, og bidrar som aktive hjelpere også der. Dette er svært positivt for samfunnet, og vi må se på måter å stimulere til enda mer av dette. Så eldrebølgen er ikke en byrde, men en ressurs.

Dag Mossige var opptatt av å få nok kvalifisert personale. Foto: Bente Hildeng Næss

De fleste eldre ønsker å bo hjemme så lenge det er forsvarlig for dem, det er også det offentliges ønske. Derfor blir det viktig å legge til rette for at flest mulig kan bo hjemme lengst mulig. Vi ble oppfordret å tenke gjennom forbedringer i eget hjem som kunne legge til rette for å kunne bo lenge hjemme. Dette er noe vi rådes til å tenke gjennom mens vi enda klarer oss godt i hjemmene våre. For noen vil det bety en del tilrettelegging i egen bolig, for andre er det kanskje mer naturlig å flytte til en godt tilrettelagt leilighet. Dette blir det nok forventet at den enkelte tar ansvar for. I tillegg til fysisk tilrettelegging kommer kommunen inn i bildet når det blir behov

Det hadde vært plass til flere tilhørere, men de som kom, engasjerte seg sterkt i diskusjonen etter foredraget.
Foto: Helge Gabrielsen

for mer praktisk og medisinsk hjelp. For å gjøre disse tjenestene bedre, arbeides det nå med å få gratis trygghetsalarm (dette for å gi trygget for at en får hjelp ved ulykker osv.), og utvikle hjemmetjenesten (både medisinsk og praktisk hjelp) slik at det kan bli færre hjelpere rundt den enkelte brukeren (etter mønster fra «demensteam» som prøves ut i noen bydeler).

Men på et tidspunkt blir hjelpebehovet større enn det som er mulig å gi i hjemmet. Da er det en mulighet mellom hjemmet og heltidsplass på sykehjem. Mange benytter seg av tilbudene om dagplasser, dersom det er en mulighet til å bo hjemme. En annen mulighet er en liten leilighet innen programmet «omsorg pluss». Dette er et tilbud i et bofellesskap der den enkelte har en liten leilighet, der det er heltidsbemanning som kan rykke inn ved behov. Det er også et kantinetilbud, og fellesrom til sosialt

samvær. Når dette heller ikke er nok, skal kommunen kunne tilby sykehjemsplasser. Da vi stadig blir flere pensjonister som i tillegg blir eldre, krever dette flere bygg og mer personale. Dag Mossige var spesielt opptatt av mangel på kvalifisert personale. Dette er alt blitt et problem, så det er satt i gang et forsøk med «Husassistenter», en gruppe ansatte som går inn i jobber en ikke trenger spesiell utdanning for å utføre. De har praktiske oppgaver som rydding, turgåing, samtaler, lage hygge og trivsel. Dette er en hjelp for de fagutdannede slik at de kan ta seg av oppgavene de egentlig er ansatt for. Forsøket ser vellykket ut så langt. I tillegg er det bevilget penger slik at deltidsstillinger kan økes til hele stillinger. Til tross for disse tiltakene, er det for få plasser til det økende behovet, men dette jobbes det med.

Det blir spennende å følge med videre på hvordan dette løser i kommunen vår.

Den internasjonale Eldredagen – Eldrerådets markering

Illustrasjonsfoto.

FNs internasjonale dag for eldre dette året hadde det overordnede temaet «Eldre menneskers motstandsdyktighet i en verden i endring» (engelsk: Resilience of Older Persons in a Changing World).

Tekst og foto: Anne-Grethe Thesen Godal

Dagen ble markert av FN-organisasjoner verden over – med ulike tilnærminger til det overordnede temaet.

FN skriver på sine nettsider:

«De siste tre årene har sosioøkonomiske, miljørelaterte, helse relaterte og klima relaterte ulikheter fått større konsekvenser for eldre, og da spesielt kvinner – som utgjør flertallet av eldre mennesker.

Selv om eldre kvinner bidrar både politisk, økonomisk, sosialt og kulturelt, blir

erfaringene deres ofte usynliggjort eller ignorert, eller begrenset av kjønnsmessige ulemper. Diskriminering på tvers av alder og kjønn forsterker både nye og eksisterende ulikheter, inkludert negative stereotypier.

Eldredagen 2022 skal være en anerkjennelse av – og en påminnelse om – den viktige rollen eldre kvinner spiller i det å møte globale utfordringer og bidra til løsninger med motstandskraft og styrke.

Det å anerkjenne eldre kvinners viktige

bidrag – og fremme stemmene, perspektivene og behovene deres – er avgjørende for å skape en meningsfull politikk og styrke den helhetlige responsen på lokale, nasjonale og globale utfordringer og katastrofer. Temaet for eldredagen er en oppfordring til handling, og en mulighet til å fremme eldre kvinners stemmer, motstandsdyktighet og bidrag i samfunnet».

Eldrerådets markering

I Stavanger ble Eldredagen markert på Skipper Worse Ledaal 5. oktober.

Eldrerådets leder gjennom 19 år, Rolf Amundsen ønsket velkommen og la vekt på viktigheten av å se på eldres ressurser som et bidrag i streben etter å lage et godt samfunn for alle. Å skremme med bruk av ordet «eldrebølgen», virker absurd. Han pekte på at selv om vi eldre i liten grad har lønnet arbeid, har vi mye å gi. Tallene taler for seg selv. Frivillighetsarbeidet utgjør 80 milliarder kroner per år, og en tredjedel utføres av eldrebefolkningen, i følge Statistisk Sentralbyrå.

For å synliggjøre hvor viktig eldrebefolkningen er for samfunnet, hadde Eldrerådet invitert tidligere fylkesmann Tora Aasland. Hun understreket hvor viktige vi eldre er i en verden i stadig endring. Og i en verden der krig har kommet oss nærmere.

I vår del av verden ga etableringen av FN i 1945 et håp om at nå var det fred vi ville satse på, ikke krig. Vi oppfordres til å «leke fred» og ikke «leke krig». Men hvordan gjør vi nå det?

Som den aktive personen Tora Aasland er, har hun blant mange oppdrag vært engasjert i UNESCO internasjonalt. FN organisasjonen som ble etablert i troen på at bare vi fremmer mulighet for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (ytringsfrihet og

Tora Aasland og Rolf Amundsen

pressefrihet), vil fred og forsoning nærmest komme av seg selv.

Tora Aasland fortalte hvordan hun har lært seg å sette pris på det rogalandske lynne. Ikke minst har forfatterne Åse Marie Nesse, Arne Garborg og Gunnar Roalkvam minnet henne på sentrale verdier som er godt fundamentert i Rogalandskulturen. Hun nevnte «De gamle kvinnene» av Nesse, Garborgs «meining i å hjelpe, der det trengs» og Roalkvams «Stein», legge stein på stein, slik at vardene kan vise vei.

Et samfunn som vårt må legge av seg Janteloven, brette opp ermene og bruke oss selv, til beste for oss alle. Pensjonistenes engasjement kan øke beredskapen på mange vis. Sunn og aktiv aldring gir vinn-vinn situasjoner, alle kan vi gjøre litt. Vi må være utålmodige og jobbe sammen, sier Tora Aasland og viser til Inger Hagerups dikt:

Vær utålmodig menneske

Langsamt blir allting til.

Skapelsen varer evig.

Mørket ble lys og lyset ild,

og mennesket våknet en dag og sa:

Jeg vil.

Langsomt blir allting til.
Langsomt seiler vår jord mot en ukjent havn.
Ingen kan måle vår fremtid,
og ingen kan gi den navn.

Men dette vet vi,
at vi er med på å skape det evige livet,
skape det ondt eller godt.
Vi vil ikke tape.
Vi vil ikke miste den ilden vi engang har fått.

Mange var veiene. Det bar galt avsted.
Styrken ble makt, og makten vold.
Og mennesker trampet hverandre ned.
Men alltid var drømmen den aller ytterste
virkelighet. Langsomt blir allting til.
Det haster, det haster. Det kan gå galt igjen.
Hva er det vi vil?
Drømmer og utopier, sier de kloke menn,
de som er kalde av hjertet.
Hør ikke på dem lenger!

Randi Tytingvåg Trio

Livet er ikke bare hus og mat og penger.
Vi er bestandig på vei,
bestandig et stykke lenger,
alltid på vei mot menneskehetens seir eller
nederlag. Det haster, det haster idag!

Vær utålmodig, menneske!
Sett dine egne spor!
Det gjelder vårt evige, korte liv.
Det gjelder vår jord.

En fin avslutning på markeringen

Ettermiddagen med gode smørbrød og kake
ble avsluttet med en flott konsert av Randi
Tytingvåg Trio. Vi fikk høre smakebiter
fra albumet «Trøsteviser for redde netter»,
kjente og kjære jazzlåter og til sist en herlig
allsang hvor vi alle ble med på Doris Day sin
velkjente sang

*Qué será, será
Whatever will be, will be
The future's not ours to see
Qué será, será
What will be, will be*

Om det ikke ble sagt, tenkte nok mange
på usikkerheten med den pågående krigen
i Europa. FNs påminning om «Eldre
menneskers motstandsdyktighet i en verden
i endring» kan kanskje gi oss inspirasjon
til å gjøre noe sammen. Og som Tora
Aasland skriver i innledningen til sin
doktorgradsavhandling om frivillige i
beredskapsarbeidet: «Livet for meg og for
mine fellesskap handler om å bygge en verden
det er verdt å leve i.»

Ord til ettertanke!

Skolegang under andre verdenskrig, og da freden kom til byen vår

Det var på Kampen skole jeg skulle begynt som førsteklasing. Men i likhet med de andre skolene i byen, var også den okkupert av tyskerne. De brukte dem som losji for soldatene.

Av Owe Østberg

Bildet som ble tatt rett etter skolestart, viser til venstre lærerinnen vår, Aagot Nickelsen. Hun var fra Mandal og ble ansatt ved Stavanger folkeskole i 1925. Elevene som sitter på benken, er fra venstre: Leif Bru, Kjell Rasmussen, Kjell Ingebretsen og Owe Østberg. De som står på benken, er fra venstre: Bjarne Fosse, Bertram Kristiansen, Olaf Åmodt, Arne Bjerga og Kjell Langholm. De to som står foran trappa, er Arne Strand, og han som ser til siden, er Gudmund Velde. På første trappetrinn står fra venstre: Arne Åsheim, Egil Sæbø, Hans Bie og Knut Wigsnes. På trinnet ovenfor står fra vestre: Bjarne Johannesen og Sigurd Ims. Øverste rekke fra venstre er: Odd Pettersen, Harry Wiberg, Johan Rønneberg, Ivar Holm og Kjell Gundersen.

Guttene i første rekke er fra venstre: Gunnar Halvorsen, Harald Førland, Torolv Rasmussen, Thorbjørn Løhre, Svein Andreassen og Lars Løhre, tvillingbror til Thorbjørn. De som står bak, er fra venstre: Kjell Halvorsen, Oddvar Sværen, Reidar Gundersen, Karin Waldeland og Owe Østberg. Jenta som står ytterst til høyre, er Else Marie Pettersen.

Undervisningen måtte derfor foregå i forsamlingslokaler, bedehus, og i ett tilfelle jeg kjenner til, hjemme hos lærerinnen, Fransisca Dørr, som underviste 14 elever i stuen. Jeg begynte i første klasse 18. august 1943 i den katolske kirkens foreningslokale på Løkkeveien.

I skoleåret 1944-45 ble klassen vår henvist til Byhaugen søndagsskole i Lars Dahles vei 6. For å utnytte søndagsskolens lokale, gikk første klassen på skolen fra 09.00-12.00, den neste fra 12.00-15.00 og til slutt klassen der jeg gikk fra 15.00-18.00.

Selv om 8. mai 1945 er den offisielle

frigjøringsdagen, leser jeg i min mors dagbok fra mandag 7. mai 1945: «Ordner i huset. Etterpå nyter jeg det flotte været og soler mig. Klokken 4 ryktes det at der er fred. Alle norske flagg til topps og veldig jubel blant voksne og barn utover kvelden».

Og det var i firetiden på denne mandagen da vi var på skolen at det banker på bakdøren, og inn kommer søndagsskolelæreren, Ewald Sønnevik. «Jeg har en gledelig nyhet», sier han, «krigen er slutt».

En ellevill jubel bryter ut i klasserommet, og da stemningen etter hvert roer seg ned, sier lærerinnen vår, Aagot Nickelsen: «I en

Yrende folkeliv og fredsjubel kommer tydelig frem av dette bildet. Torget ble det naturlige samlingsstedet for alle de lykkelige menneskene. Det var et fantastisk syn dette folkehavet. Aldri noen gang tidligere hadde så mange mennesker vært samlet i sentrum. Folk flest hadde ingen ønsker om å gå hjem denne vidunderlige fredsettermiddagen. Og langt ut i de små timer vrimlet folk gate- langs i gledesrus.

sådan stund har vi ikke noe mer å gjøre på skolen». Dermed fikk vi fri resten av dagen.

Og hva var det første vi gjorde? Jo, det var rett hjem og opp på loftet for å finne frem det norske flagget. I fem lange år under tyskernes herredømme var det nemlig strengt forbudt å vise det.

På bildet har «ongane i gadå» tatt oppstilling utenfor kolonialbutikken til Ole Sværen i Seehusens gate 14, og stolte viser de frem det norske flagget i oppriktig fredsjubel.

Det hører med til historien at etter krigens slutt i mai 1945, begynte vi i tredje klasse på Kampen skole i august samme år.

BYHISTORISK SKILTING

Vålandstårnet

TEKST: Gunnar A. Skadberg.

Foto: Stein Hugo Kjelby..

Med sine 83 meter over havet er Vålandshaugen et av de høyeste punktene i Stavanger. På 1700-tallet var toppunktet på Vålandshaugen markert med en steinvarde. Under krigen mellom Danmark-Norge og England (1807–1814) lot Gabriel Schanche Kielland denne steinvarden erstatte av et utkikstårn i tre som ble bygd allerede i 1807. Fra Vålandshaugen hadde en godt utsyn over eventuelt fremmede skip som nærmet seg byen. På avstand liknet Vålandshaugens første tårn på en pipe. Dette er grunnen til at tårnet på Vålandshaugen alltid siden er blitt kalt "Vålandspibå". Det var i 1805 at Gabriel Schanche Kielland kjøpte nordsiden av Vålandshaugen av Peder Klow, eieren av den store Bispeladegården som Våland var en del av.

I 1833 kjøpte familien Kielland også markene nord og vest for Vålandshaugen. På 1860-tallet plantet Jens Zetlitz Kielland (forfatterens far) trær omkring haugen, og i 1863 åpnet han området rundt haugen for allmenn ferdsel slik at stavangere kunne legge ut på landtur til Våland.

Vålandshaugens første tårn forfalt raskt etter freden i 1814 da det ikke ble vedlikeholdt. I 1860-årene lå det gamle tretårnet i ruiner, og Jens Zetlitz Kielland lot da føre opp et rundt, lavt mursteintårn på haugen. Mursteintårnet ble malt med rødt og fikk en hvit pyntekant øverst og nederst. Murtårnet fikk påskriften "Beskådige mig ikke" for å forhindre hærverk. Fra veien opp mot toppen av haugen kunne en bare lese: ... mig ikke", hvilket betyr : Tiss ikke!

På veien opp mot haugen lå det forresten en større flyttstein som bar navnet "Forlovelsessteinen". Klarte gutten å få jenta si forbi den steinen, ja, så var forlovelsen et faktum!

I 1866 fikk Stavanger sitt første vannverk med Mosvatnet som basseng. I 1864 ble området rundt Vålandshaugen ekspropriert av Stavanger kommune, og i 1895 ble det anlagt et høytrykksbasseng på haugen som tok imot det vannet som ble pumpet opp på haugen fra Mosvatnet før det ble fordelt videre utover byen. Høytrykksbassenget hadde i førte rekke sammenheng med det nye sykehuset som ble bygd på Skjævelandsstykket og som krevde større vanntrykk. Fra "Egenes Pumpe- og Brandstation" ved den nye sykehuset (1894) ble vann pumpet opp til det nye høytrykksbassenget på Våland.

Det var sjefen for byens brannvesen, kaptein Halvard Lange, som ledet dette arbeidet som til slutt kostet byen hele 188 000 kroner. Kapteinen fikk siden en gate oppkalt etter seg på Våland. Noen år seinere ble det satt opp et gjerde rundt bassengkanten for å forhindre at folk falt uti vannet. Særlig unger var glade i å leke langs bassengkanten. I 1951 ble det også lagt betongdekke over bassenget, etter at en mann druknet seg i bassenget i 1946. Ved bassenget ble det nye Vålandstårnet bygd

i 1895. Det minnet om en middelalderborg, og stilen på tårnet kalles pseudo-gotisk. Tårnet eller borgen har spissbuede vinduer, brystvern og tårn med murkrone. Vålandsborgen ble bygningen opprinnelig kalt, men det gamle "pibå"-navnet lot seg ikke viske ut så lett.

Den nye "Vålandspibå" skulle være bolig for vokteren av vannbassenget på haugen, men det tjente også som utkiksplass for stavangerfolk på utfukt. Folk kunne få kjøpe selters, brus, sjokolade og sigarer ved tårnet. Slik fortsatte det til helserådet i 1914 nektet å godkjenne bygningen som bolig pga. lekkasjer og fuktighet.

I 1917 ble det innredet ny bolig i andre etasje, og tårnet fikk sitt nåværende utseende med en ny topp der servering kunne foregå bak vegger og vinduer. Før hadde serveringen foregått under åpen himmel. I 1915 ble skogplantingen i området tatt opp igjen.

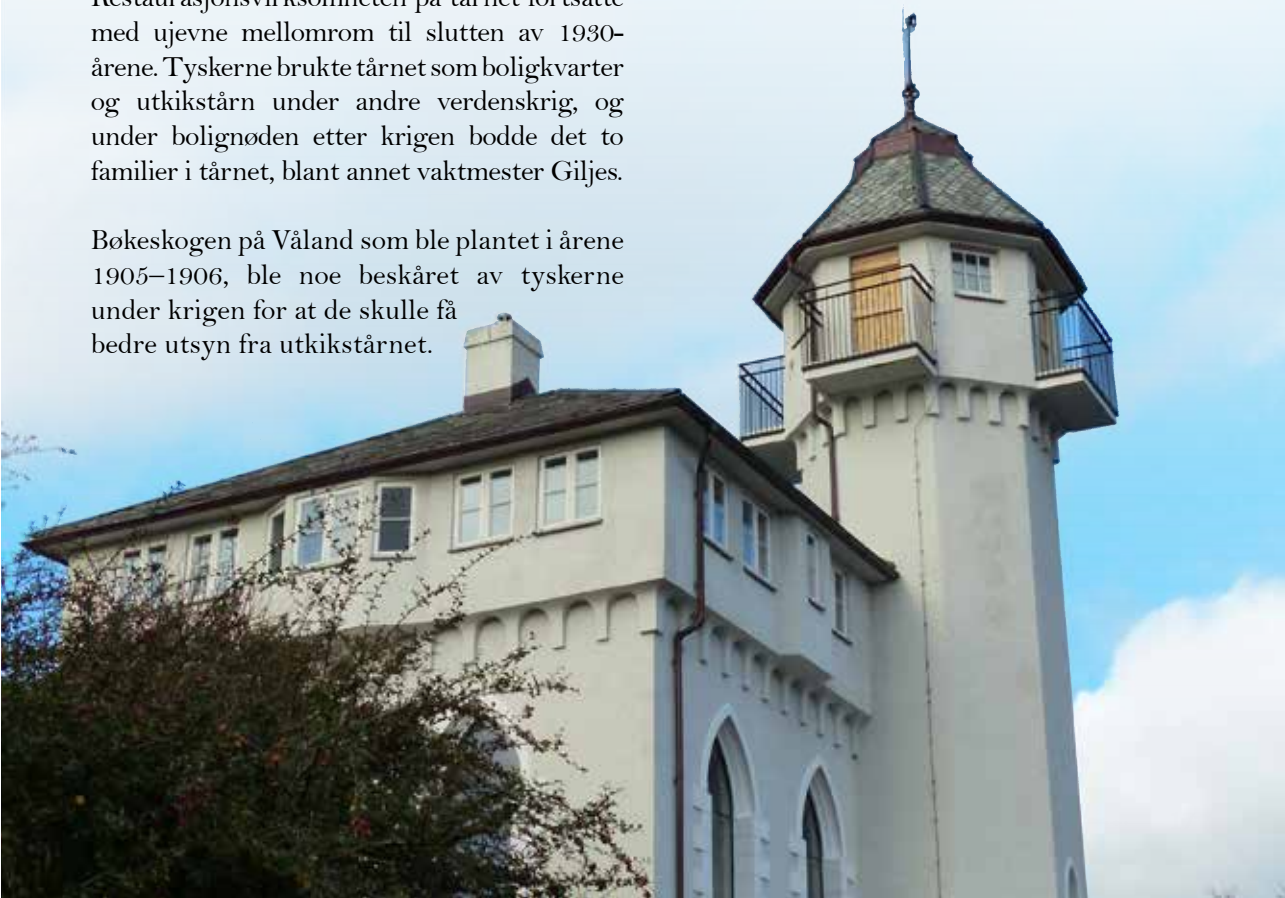
Restorasjonsvirksomheten på tårnet fortsatte med ujevne mellomrom til slutten av 1930-årene. Tyskerne brukte tårnet som boligkvarter og utkikstårn under andre verdenskrig, og under bolignøden etter krigen bodde det to familier i tårnet, blant annet vaktmester Giljes.

Bøkeskogen på Våland som ble plantet i årene 1905–1906, ble noe beskåret av tyskerne under krigen for at de skulle få bedre utsyn fra utkikstårnet.

På begynnelsen av 1960-tallet ble andre etasje brukt som sentral for politiets og drosjenes radiotelefonanlegg fram til Ullandhaugtårnet overtok denne funksjonen i 1964. Første etasje ble brukt som bolig fram til 1970. Da overtok Park- og idrettsvesenet rommene til lager og spiserom. Radio- og teleligna fikk leie andre etasje i tårnet.

Under tårnet hadde Stavanger Siviltforsvar sin kommandosentral like fram til tusenårskiftet. Fra tilfluktsrommet skulle alt hjelpearbeid koordineres i tilfelle krig. Stavanger Astronomiske Forening holdt også til i tårnet en tid.

Bak Vålandspibå mot Hillevåg holdt Stavanger Skytterlag sine øvelser etter at laget måtte forlate Skjævelandsstykket da Stavanger Sykehus ble reist der på 1890-tallet. Siden flyttet skytterlaget til Arbeidsgården på Ullandhaug (1905) og videre til Li og Madla.

BRIDGE MED OG UTEN TRUMF

Det er viktig at vi eldre holder oss i fysisk form så langt vi klarer. Men like viktig er den mentale helse. Dagsentrene ved sykehjemmene i byen tar nettopp sikte på å fremme velvære og god helse for de som fortsatt kan bo hjemme.

Av Jan Gjerde

Fra venstre: Per Hauge, Liv Amdal, Gunvor Oftedal og Nils Lien. Instruktør er sykepleier Hege Sundland.
Foto: Jan Gjerde

IDagsenteret til Lervig sykehjem på Storhaug har det vokst frem et levende bridgemiljø. Det har sykepleier og bridgespiller Hege Sundland æren for. Hver formiddag blander hun kortstokkene og deler ut til ivrige spillere. Tretten kort til hver spiller.

«Bridge er et spill som man ikke så lett går lei av, fordi det består av så mange elementer:

Konsentrasjon, hukommelse, telling, hode-regning og kommunikasjon med partner og motspillere, forteller Hege. Hun har spilt bridge i 15 år både lokalt og nasjonalt og deltar gjerne i turneringer. Hun kan bridge!

De som spiller bridge på Dagsenteret utgjør en blanding av rutinerne og nybegynnere. Bridge er et avansert spill som det kan ta

KURS I ROSEMALING ETTERLYSES

Mortepumpen har mottatt en forespørsel fra Siri Kalvig. Hun har et sterkt ønske om å lære den gamle rosemalingskunsten, men finner at det ikke eksisterer noen kurs hverken i Sandnes eller Stavanger.

Nå spør hun om Mortepumpen kan formidle hennes ønske, og spørre blant leserne om noen kjenner til noen som kan kunsten, og som ønsker å lære den videre. Det kan enten være privat eller starte et kurs.

Siri Kalvig synes det er veldig synd om dette håndverket skal gå i glemmeboken. Hun hadde en farmor som var fantastisk flink til å rosemale. Derfor vil hun gjerne ta opp arven etter henne.

Hvis noen vet og kan, ta kontakt med Siri Kalvig, tlf: 91604181

litt tid å lære. Dette er en læringsarena, godt hjulpet av Hege. Rundt bordet er det likevel mye «lått og løye», men også alvor og konkurranse.

Per Hauge, (94) sier: «Vinnerinstinktet er fortsatt til stede selv om du er i åtti-nitti-års alderen. Det er stas å vinne. I min familie ble det spilt mye bridge opp gjennom årene og det er trivelig å gjenoppfriske gamle kunster» Gunvor Oftedal (73) har ikke spilt bridge tidligere, men synes at dette tilbudet bidrar til at timene på Dagsenteret flyr avgårde. – «Jeg har lenge hatt lyst til å lære å spille bridge, og jeg er takknemlig som har fått denne muligheten her på Lervig», forteller hun.

Liv Amdal (74) var også nybegynner da hun begynte på Dagsenteret, men er nå en dreven spiller. Hun gleder seg til hver omgang hvor

det skal telles og meldes. – «Skal man spille må man virkelig følge med, både på kortene på egen hånd og signalene fra makker og motspillere. Riktignok betyr de utdelte kortene mye, men utgangen kan like gjerne bero på spillerens dyktighet og årvåkenhet», poengterer Liv.

Nils Lien (86) var borti bridge i ungdommen. Noe sitter fortsatt igjen, men mye må læres inn på nytt. –«For meg er det sosiale viktigst. Samspillet og konkurransen er med på å bestemme utfallet. Det viktigste er ikke å vinne, men å delta, mener Nils.

Ved hvert bord i bridge er det fire spillere hvor to og to spiller sammen. På Lervig kan det være to spillerbord samtidig. Like viktig som å konkurrere, er evnen til samspill. Det er alltid to som vinner sammen i bridge.

Kunstutstillinger i Tante Emmas Hus

Tante Emmas Hus åpnet ny kunstutstilling 5. oktober i prosjektet «Visuelt mangfold» «Frå det vide landskap til dei gøynde detaljer» av Magne Austigard. Utstillingen varte til og med 4. november.

Tekst og foto: Brit Bjørkli

Tante Emmas Hus har som formål å være en arena for ulike kulturuttrykk, der eldre er utøvere eller mottagere. Som kjent har det i Kafe Breiavatnet i Tante Emmas Hus i flere år vært holdt jevnlig maleriutstillinger. Utøverne har vært både anerkjente kunstnere og selvlærte. Hensikten med utstillingen har vært både å pynte opp i husets kafe og å vekke nysgjerrighet og interesse for god kunst.

Berit Wathne er frivillige kunstformidler. Hun har det faglige ansvaret for kunstutstillinger i Tante Emmas Hus og prosjektet er støttet av den kulturelle spaserstokken i Stavanger kommune. I tilknytning til åpning av utstillingen har vi en kulturkveld hvor

kunstneren forteller om seg og sin kunst. Utstillingene har vært godt besøkt.

Magne Austigard finn stor inspirasjon i naturen, fra det vide landskap til de små detaljene. Musikken er og viktig og til stor glede, spesielt opera. Han har vært bonde i Årdal fra 1963 og fram til 2000.

Helt fra tidlig barndom var han inspirert til å male gjennom faren, Rasmus Austigard. Og faren lærte han om tegning og maling. Gjennom heile -70 tallet samarbeidet han med flere kunstnere i Stavanger, blant annet Reidar Berge.

Utdanning:

Han var elev på Kunstskulen i Stavanger

(Studieatelierie) 1976/77, lærere: Hans Wolf Richer og Ryzard Warsjingski. Han har også vært elev hos Kjersti Eliassen i 2006 og har vært på studiereiser i flere europeiske land.

9.november åpnet siste utstilling i Tante Emmas Hus i år, med kulturkveld 17. november. Da er det Øyunn Wathne Sæther som har utstilling.

Øyunn Wathne Sæther startet med tegne- og malekurs som barn ved Oppdal kulturskole

i mange år. I 2000-2003 – gikk hun på Tegning, form og farge ved St. Hanshaugen videregående skole i Kristiansund. I 2005-2007 – tok hun en toårig utdanning ved Oslo kunstfagskole. Hun er selvlært, og har utforsket mange teknikker, men har foreløpig landet på blekkmaleri og oljemaleri som de mediene hun liker best. Til daglig jobber hun som arkeolog ved Arkeologisk museum i Stavanger. Utstillingen varer til og med 16. desember.

Hvert nummer av Mortepumpen fremover vil inneholde én av historiene i Rolf Schreiner sin bok «Der e merr mydlå himmel og jord enn de fleste andre steder» med undertittel «Rariteter fra ein løyen verden». Teksten er på stavangersk – fra Rolf sitt ståsted i oppveksten, og det vil si Våland (nest beste vestkant). Boken er til salgs i bokhandelen.

Fem spørsmål

Lørdag 20. august 1960 blei fjernsynet offisielt innført i Norge, og Kong Olav sa i åpningstalen:

”Jeg vil håpe at norsk fjernsyn vil makte sin oppgave – å kunne være underholdende, å gi lærdom, gi nye erfaringer og nye impulser der hvor sendingene kommer inn i de tusen hjem – og at fjernsynet må bidra til å gjøre livet bedre og lykkeligere for alle i vårt kjære fedreland.”

Då e spørsmålet: E livet blitt bedre? Nå har me hatt fjernsyn i øve 60 år, og her e någen av TV-programmene fra de seinare årene:

Kjendisrestauranten. Fire kjente personer skal drive en restaurant i fire dager, og de skal bytte på rollene som kokk, servitør, ryddehjelp og restaurantsjef. Hvem har det gøyeste konseptet?

Boligjakten. Karrierekvinnen Kristin har solgt eneboligen sin på Nordstrand i Oslo, og er på jakt etter en leilighet som har alt. Hun får se tre leiligheter i 10-millioners klassen, men er de bra nok for Kristin?

Mitt kjøkken ruler. I Harstad skal venninnene Susanne og Anita i ilden med sin tre-retters meny. De drar nytte av råvarene rundt seg og håper nordlyset vil titte frem for å imponere litt ekstra.

Rom 1 2 3. Det kreative paret Eli og Ola har mange ideer, men er så uenige om stil at de etter to år ennå ikke har klart å skape et helhetlig interiør i stuen.

Luksusfellen. Jeremy fra Oslo bruker alle pengene sine på image. Han har skapet fullt av ubrukte klær, og mener at det er viktigere å se kul ut enn å betale regninger.

Sinnasnekker'n. Petter og Kjersti bor i hennes barndomshjem sammen med Petters to barn. Gården som ligger i Porsgrunn, har vært i familien i generasjoner, men har vært svært dårlig vedlikeholdt.

Skjønnhetsfellen. Vi treffer Maja som skammer seg sånn over silikonbrystene sine at hun holder dem skjult for mannen sin.

Superoppusserne. Vi møter Astrid, Svein og deres tre barn Amelie, Henriette og Gabriel. Familien bor i Astrids barndomshjem som ligger på Tåsen, nord for Oslo sentrum.

Farmen. Fjorten personer blir sendt hundre år tilbake i tid. Isolert fra omverdenen skal de drive en gård – for noen er dette en helt ny og ukjent tilværelse.

Eventyrlig oppussing. Ole, Jørgen og Gustav drar til idylliske Hvaler og pusser opp en sliten hytte som har bommet helt på stilen.

Når kjemien stemmer. Hvordan lukter den perfekte match? Serien henter frem dyret i oss for å se hva som er i spill når vi får lyst på noen.

Norske rednecks. Vi blir med Kristian og kjæresten Monika på det siste flyttelasset til deres nye leilighet, og der i gården er det langt fra tradisjonelle kjønnsrollefordeling av flyttesjauinga.

Jakten på kjærligheten. Forventningsfulle bønder er klare for jakten på den store kjærligheten. Alle har en drøm om å finne den rette. Det blir flørtning, rødming, pinlig taushet og sterke øyeblikk. Hver bonde skal møte ti friere hver på speed-date.

Tid for hjem. En ung og aktiv familie trenger hjelp med stuen sin. De har selv gjort en del og blant annet fjernet et digert ildsted som fungerte som romdeler, og malt veggene hvite.

Norske rotehjem. Hjemme hos jentene Winther har det samlet seg opp gammelt arvegods fra flere generasjoner. Mamma Heidi har ikke hjerte til å kvitte seg med minnene, men ifølge dem selv har de funnet smarte løsninger for at rotet ikke skal synes.

Nå e det någe eg lure på: Ser dåkker på dette?
Då har eg fem spørsmål.

1. Naboen ringe på ein kveld og spør om du vil bli med hjem te han og se på når han og kånå pusse opp kjøkkenet. Blir du med?
2. Naboen ringe på ein kveld og spør om du vil bli med hjem te han og se på når han og kånå lage middag. Blir du med?
3. Naboen ringe på ein kveld og spør om du vil bli med hjem te han og se på når han og kånå ominnrede med nye møbler i stuå og i gangen. Blir du med?
4. Naboen ringe på ein kveld og spør om du vil bli med hjem te han og hørre på koffer økonomien hans e gått i dass og koffer kånå har forlatt han. Blir du med?
5. Naboen ringe på ein kveld og spør om du vil bli med hjem te han og se på når han sidde i sofaen og kjangse på ei nye dama fra jobben. Blir du med?

Get a life!

Kjære pensjonist:

Husk at hjernejogg er sunt!

Det må være lov å si: Ikke glem den delen av kroppen som er ovenfor de spenstige muskler og de seige sener – den delen som styrer alt. Hjernetrim er bra for hodet – og dermed for kroppen som sådan.

Rolf Schreiner, som er fast skribent i Mortepumpen, har gitt ut en bok («Hva koster korken?» – Ajax Forlag) med 222 oppgaver for de små grå.

Viktig: Dette er ikke tradisjonell quiz – dvs. kunnskapsspørsmål innen historie, geografi, sport, politikk, musikk, film etc. For å løse oppgavene gjelder det å bruke hodet på best mulig måte.

Altså – ren balsam for den mentale helse.

Boken kan kjøpes i bokhandelen.

KOMPLETTERING AV STAVANGER SI

I «Mortepumpen» er det i kvart nummer minst ein artikkel om eit hus eller eigedom. Det kan vera grunna noko spesielt, men oftast «eit vanleg hus i min barndoms gate», som er omtalt. Til dømes «barndomsminner fra et alminnelig hus på Storhaug» av Øyvind Sirevaag i nr 2/2022. Dette vil me nå ha meir av, frå mange.

Tekst: Ivar Andersen, leiar i fellesrådet for historielaga i Stavanger

Rogaland Historielag og deira lag i Stavanger har i fleire år jobba for at Stavanger si byhistorie skal kompletterast. I 2012 fekk me fira bind som tar for seg den sentrale delen av kommunen, medan kommunedelane ennå manglar si historie for å gjera verket komplett. Rennesøy, minus Austre Åmøy, og Finnøy, som nå og er kommunedelar i Stavanger, har sine historier allereie på plass.

Stavanger si lokalhistorie er viktig å få komplett, både for alle ungdommane som kommer etter oss, men og som den identitetsbasen det er for innbyggerane. I 2025 har me fleire større jubileer og markeringar, av mellom anna utvandringa som starta i 1825, bispesete og byen frå 1125. Her vil og historielaga tilføra både kunnskap og forskingsresultat.

Prosjektet byggjer på initiativ frå historielaga i Stavangers kommune-/bydelar og frå Rogaland historielag, som samarbeider med kommunen, Universitetet i Stavanger og Nasjonalbiblioteket. Målet med prosjektet er å starta med interaktiv og innovativ digital publisering av befolknings-, eigedoms- og hushistorie for eigedomane i tidlegare Hetland kommune og Madla kommune fram til dei gjekk inn i Stavanger kommune, slutført ved kommunesamanslåinga i 1965.

Prosjektetsamarbeid med Nasjonalbiblioteket og Norsk lokalhistorisk institutt (NLI) om

bruk av deira digitale plattform Lokalhistoriewiki. På denne plattformen blir det utvikla, testa og etablert ein infrastruktur, kor kommunen sine innbyggjarar får interaktiv tilgang og kan skriva tekstar og bidra med opplysningar til prosjektet og utviklinga av dette.

Prosjektet har eit stort potensiale for stad-basert læring. Digital delingskultur kan fremja omgrep som borgervitenskap og citizen science (folkeforskning)

Universitetet vil dela av sin kompetanse og sine ressursar og knyta dette opp mot lærarutdanninga som nå er 5-årig med mastergrad. Tema frå vår nære og lokale historie vil vera viktige bidrag inn i dei profesjonsfaglige master-oppgåvene som alle studentar skal skrive, og dette vil og komma barn og unge til gode.

Kulturbyen Stavanger kan ikkje leva med ei haltande historie. Kva hadde byen vore utan at dei «anekterte» tidlegare kommunane Heland og Madla i 1965? Historia må skrivas skal hu bevaras, og nå har me eit godt høve i og med at universitetet skal ta inn lokalhistoria i masterutdanninga, og lokallaga i kommunen er budde på å halda fram med arbeidet til me er i mål.

Den interaktive plattformen Lokalhistoriewiki har ikkje noko maks antall sider, her er det

BYHISTORIE

bare å leggja inn tekst og bilder. Parallelt med pilotprosjektet på UiS, skal me alle kunna leggja inn vår eiga historie i «beingrinda» (rammeverket) som Lokalhistoriewiki har sett opp for heile kommunen, basert på alle matriklane, altså gateadresser eller gards og bruksnummer.

Innlogging, etter at ein har registrert seg som brukar på Lokalhistoriewiki, er enkelt via enten gate eller veinavnet, eller med gards og bruksnummer. Personar som ikkje er fortrulege med databruk kan levera eller senda det dei måtte ha av historie om eigedomen eller om folka som har budd der til eit av historielaga i byen vår, så vil me syta for at det vil komma på rett plass i oppsettet. Alle kan vera med, ein treng ikkje

vera medlem i eit historielag, men alle er velkomne.

Det er ikkje snakk om bygdebøker i tradisjonell forstand, men rett og slett ein database om, av og for befolkninga sjølv, og vil fungera som eit digitalt oppslagsverk som alltid kan supplerast og forbetrast.

Det vil seia at den tradisjonelle og handfaste bygdeboka, gjerne skrive av profesjonell historikarar, blir erstatta av eit digitalt verk ført i pennen av dei som kan bidra. Kvar og ein kan i prinsippet skriva inn historiene slik vedkommande kjenner og kan han, om garden sin, huset sitt, gate eller arbeidsplass. Universitetet vil kvalitetssikra det me skriv, og NLI/Lokalhistoriewiki vil redigera.

«Mortepumpen» - Utgivelsesdatoer og innleveringsfrister 2023

Stavanger kommune, Helse og velferd vil også i 2023 utgi 4 nummer av Mortepumpen, informasjonsblad for eldre i Stavanger.

Utgivelsesplan 2023:

	Nr. 1/23	Nr. 2/23	Nr. 3/23	Nr. 4/23
Innleveringsfrist til redaksjonen	19. januar	27. april	23. august	27. oktober
Utgivelsesdato	1. mars	7. juni	27. september	30. November

Informasjonsbladet sendes til alle over 67 år i Stavanger kommune. Spørsmål som ønskes belyst i senere nummer av «Mortepumpen», sendes til redaksjonen. Redaksjonens adresse finnes på side 2.

Frå «god-natt-forteljing» til barnebok

- Noko av det viktigaste for besteforeldre i dag, trur eg må vere å fortelje og lese for barnebarna. Det er altfor lett for dei små å gripe til «opplevingar» på skjermen. Men å sitje på eit fang og oppleve historier frå det verkelege livet, nytt eller gammalt, trur eg er av uerstatteleg verdi.

Det er Kåre Ekroll som seier dette til Mortepumpen. Sjølv har han nyleg kome ut med ei barnebok om ei sjølvopplevd hending frå barneåra heime på småbruket i Engesetdal på Sunnmøre, der han vaks opp.

Boka «Lammet mitt» er om ei hending frå det verkelege barnelivet heime på småbruket vårt i Engesetdal på Sunnmøre, fortel Kåre Ekroll, som no bur på Talgje.

I pensjoniståra har han budd på Talgje, der kona er født og oppvaksen.

Opplevinga med «Lammet mitt», som boka heiter, har nok levd i meg heile livet. Men det var først då eg sjølv fekk barn, og det vart snakk om «god-natt forteljingar», at lammet og personane rundt, han «buda-Petter» og han Storla-Ola, som budde på ein av nabogardane, og som gav meg lammet, og heile historia vart nær og levande for meg igjen, fortel Ekroll.

«Fortel om lammet ditt»

- Denne historia begynte eg først å fortelje til eigne barn, som budde langt frå småbruk og sauestell. Men historia fengde. – Kva skal eg fortelje om i kveld? kunne eg spørje på sengekanten, etter at lyset var sløkt for kvelden. – «Fortel om lammet ditt», fekk eg ofte til svar. Seinare vart det barnebarna sin tur. Og slik har historia om «lammet mitt» vandra så og seie frå generasjon til generasjon og blitt som ein familieeigedom.

No håpar Ekroll at forteljinga også vil glede andre barn og barnebarn – og gjerne foreldre og besteforeldre!

Barn og dyr høyrer saman

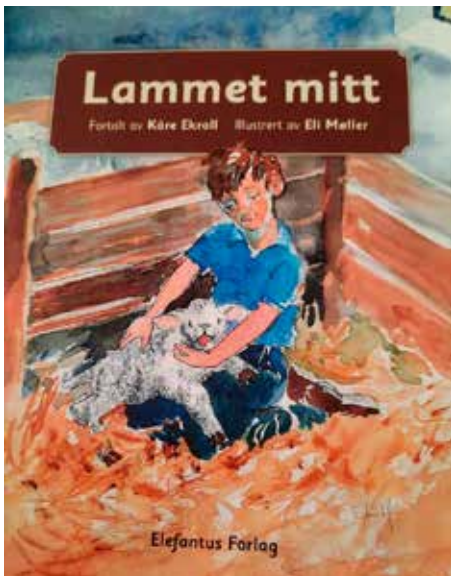
Kåre Ekroll trur faktisk at denne opplevinga har betydd noko verdifullt for han. – Å ha ansvar for å ale opp eit lam som 12 åring, var både krevjande og givande, seier han i dag. – Barn og dyr høyrer saman, meiner eg, og dei

Hvor ble det av minen?

En av Mortepumpens lesere har spurt om hjelp til å finne ut hvor det ble av minen som var et minnesmerke etter 1. verdenskrig. Den sto visst nok på Torget og var innrettet slik at det kunne puttes penger på den. Inntektene skulle gå til vanskeligstilte familier etter sjøfolk som omkom under 1. verdenskrig.

Er det noen av leserne som huske dette minnesmerket og eventuelt også vet hvor det har blitt av?

Vi kjenner til at i Bergen var det et lignende minnesmerke som sto ved Fisketorget.

Boka er illustrert med 16 heilsides teikningar av kunstnaren Eli Møller. Her vert lammet transportert trygt heim.

har noko å gi til kvarandre, for å seie det slik. Og når eg i dag tenkjer på han Ola og han Petter i nabogarden som gav meg lammet,

står dei for meg som gode grannar som det var godt å vekse opp i nærleiken av.

Salicath. Politimester i Stavanger

Bakgrunn

De fleste stavangere har nok hørt kraftuttrykket "Salicath!", men trolig vet ikke alle at dette er etternavnet til en av byens politimestere. Fredrik Theokar Salicath ble født i Tromsø 11. oktober i 1847. Faren, Søren Carl Ludvig Salicath (1803-1869) fra København var da tolloppbørselsbetjent og tollkasserer i Tromsø. Moren het Maren Petronelle Elisabet Albu (1803-1850). Fredrik var bre tre år da han mistet moren. Hans stemor het Hanna Wilhelmine Franciska Meyer. I 1855 flyttet familien Salicath til Arendal der Søren Salicath arbeidet som tollkasserer. Fra 1859, da Fredrik var 12 år, var faren tollkasserer i Kristiania.

Fredrik Theokar Salicath, politimester i Stavanger 1892-1898. Foto A.T. Selmer, Bergen.

Fredrik Salicath hadde først tenkt å gå inn i militæret, men det ble til at han tok fatt på et studium i jus i Kristiania, blant annet sammen med Alexander L. Kielland. Kielland nevner i flere omganger sin studie- og svirekamerat i sine brev. I 1903 heter det således i et brev til forlegger Jacob Hegel i København at "Salicath faar en Steen i Panden, – du var ikke den som kastede", og året etter skrev Kielland til Mathilde Schøtt at Salicath var av "de prægtigste Kammerater, nogen har havt", etter at han hadde møtt ham under en sammenkomst i hovedstaden. Ikke alle kom så godt ut av det med Salicath som Kielland.

Salicath ble juridisk kandidat i 1870. Han tok deretter opphold i Holland, Finland, Frankrike og Tyskland for å studere språk. I 1877 ble han ansatt i kirkedepartementet som kopist. Han virket samtidig som edsvoren translatør i tysk og fransk.

I Bergen

I 1883 ble Salicath utnevnt til politifullmektig i Bergen. I Hansastaden klarte han kjapt å gjøre seg mektig upopulær ved å hanke inn på politikammeret ærbare kvinner som var ute og spaserte etter mørkets frambrudd. Det kunne jo tenkes de var prostituerte, forklarte Salicath! Verre ble det da Salicath ville forby buekorpsene da han mente de forstyrret trafikken og besteborgeres middagslur med sine voldsomme trommeserier.

I 1887 sørget derfor Salicath for å få innført et forbud mot at buekorpsene fikk marsjere i byens gater med unntak av på årets landturdag. For øvrig fikk korpsene holde seg på byens lekeplasser med sin tromming! Buekorpsgutter hevnet seg da på

politiinspektøren ved å legge en død katt foran inngangen til Salicaths hus i Hans Holmboes gate 47, ikke langt fra Nygaardsparken. På en merkelapp på katten stod det: ”Er dette en salig katt?”

I 1889 opphevet Bergen bystyre Salicaths bestemmelse vedrørende buekorpsenes aktiviteter. Det het at bergenserne unnskyldte konstabelinspektøren med at han var fra Troms og Østlandet og derfor ikke kunne fatte at trommevirvler var liflige toner i enhver ekte bergensers ører.

Som styreformann for den Nationale Scene hadde Salicath tvunget gjennom sceneoppsetninger som var på kollisjonskurs med den kunstneriske ledelsen for teateret. Folk demonstrerte mot dette ved å sette i gang en formidabel pipekonsert i teateret. Salicath prøvde først å beslaglegge fløytene i en pause, men da det ikke hjalp, tilkalte han politikorpset, og teaterforestillingen endte i kaos og tumult og ble i ettertid kalt ”Teaterslaget i Bergen”. Men Salicath hadde ingenting lært av all oppstandelsen, for han slo fast at ”Jeg skal fanden ta mig lære Jer Bergensere!”

Salicath hadde altså sterke kulturelle interesser, og han var også med i styret for Harmonien Selskaps Orkester i Bergen. Men da Salicath endelig tok farvel med Bergen, etter i lang tid å ha søkt om nye stillinger i andre norske byer, var det ingen bergensere som var lei seg, og Alexander L. Kielland skrev om oppholdet til studiekameraten i Bergen:

”Ei blot moralsk, men også kunstnerisk du tugtet har vår by med påk og pisk.

Vår ’Harmoni’ du fik stengt, ’den Nationale Scene’ næsten sprengt”.

Til Stavanger

Salicath brukte ikke lang tid på å gjøre seg upopulær etter at han ankom Stavanger i 1892. Lars Oftedal fant en takknemlig skyteskive i den maktglade pedanten som ledet byens politikorps. I et referat i avisen han startet i 1893, skrev redaktør Oftedal at Salicath var uhøvisk, brutal, barsk og bannende – og videre: ”Man vil visstnok ikke påstå at han er dum – men her er ligeså visst ikke et menneske som tør påstå at han er begavet.”

En humørløs Salicath ville da ha Oftedal stilt for retten grunnet injurier. Men Oftedal hadde få problemer med å aktivere 40 vitner som kunne bekrefte at politimesteren bante til alt og alle og oppførte seg uhøvisk og brutalt. Riksadvokaten meddelte politimesteren at disse benevnelsene var korrekt beskrivelse av hans opptreden i mange sammenhenger!

Salicath og melkekjører Torkel Njaa

Politimester Salicath så med stor uvilje på at melkehandler Torkel Njaa ved Stavanger Meieri, en etterkommer etter prost Jens Bull i Lye, klemtet med en bjelle for å informere byens husmødre om at nå var der melk å få kjøpt. Salicath beslagla like godt ringeklokken til Njaa med den begrunnelse at det måtte bli ”slutt med denne primitive, småbyaktige melkeomsætningen på gader og streder lige bagved hesterumpen!”

Njaa klaget da sin nød til redaktør Oftedal som straks anskaffet en skipsklokke med håndtak til melkehandleren. ”Eg kan ’kje bruga denne”, sa Njaa. ”Hu e’ for stor’e,

hu e' større enn den gamla! Eg tore 'kje for Salicath." "Jo, bare brug 'na, du. Resten skal eg ordna", repliserte redaktøren. Og neste dag fortalte Oftedal i sin avis om tildragelsen som hadde skjedd i byens gater. Til slutt oppfordret Oftedal byens befolkning til å kjøpe melk av Njaa, for melkehandleren hadde stor familie å forsørge. Notisen endte med et stikk til politimesteren: "Du lyt tola det, Pus!" Og dette var ikke siste gang redaktøren hang bjellen på katten ved å kalle Salicath for "Pus".

Salicath til venstre sammen med sin venn og svirebror Alexander L. Kielland. (Foto fra SA).

Nye tildragelser og folkelig opprør

Situasjonen ble ikke bedre for politimesteren i 1896 da Salicath forlangte at hr. Nils Jørgensen (f. i Stavanger i 1855 og bosatt i Pedersgaten 109) som holdt religiøse foredrag, «foreviste Lysbilder» og talte for avholdssaken, måtte innhente tillatelse for sine ytringer på politikammeret før han inntok talerstolene i Bethania, Totalen, Understøttelsesforeningen og andre steder. I tillegg ble han pålagt å betale 5 prosent av sin bruttoinntekt til politiet hver gang han skulle tale eller foredra i ulike forsamlinger, hadde Salicath bestemt. Dette var som å henge en rød klut foran Oftedal som gikk til

frontalangrep på en politimester som forøkte å kneble den hellige ytringsfriheten.

I august samme år marsjerte glade skyttere med redaktør Enger og oberstløytnant Gaarder i spissen fra et stort skytterstevne i Bjergsted. I sin lystighet tillot de seg å synge "Mellom bakkar og berg ut med havet" mens de taktfast forserte Løkkeveien.

Ifølge Salicath måtte dette betraktes som gateuorden, og juristen kunne støtte seg til en forordning fra 1701 der det het at den "der nat eller dag med draget gevær gaar grasate gang eller nogen fortred paa gaderne forøver", skal i kasjotten. Politimesteren sørget i samsvar med dette for at et helt sangkor havnet i arresten.

Etter denne tildragelsen forlangte redaktør Oftedal at byens politimester måtte fjernes eller sendes som "lensmannsdræng i Kautokeino".

Til slutt kom det til et folkelig opprør foran huset til Salicath i Ladegårdsveien 2. Det startet med roping og huiing mot politimesteren, men det utviklet seg mer alvorlig da en pøbel kastet en større stein gjennom stuevinduet før den landet på middagsbordet. Snart etter var alle vinduene i huset knust. Hele byens politistyrke ble da alarmert for å spre pøbelen og fukke noen av de verste ukjurenene.

En allsidig politimester

Under oppholdet i Stavanger startet Salicath i 1893 "Stavanger fængselselskab" der han selv var selvskreven formann, og i 1895 var han en av initiativtakerne til frimurerlosjene "St. Johannes" og "St. Svithun", der han straks ble utnevnt til «Ordførende Mester». I 1907 ga han ut en sangbok for frimurere. Salicath var en ivrig skribent som forfattet en rekke artikler av ulikt innhold. Han likte å synge, og han oversatte librettoer til operaer og operetter for Kristiania Folketeater. Salicath var også en ivrig slektsgransker.

Halvor Storm forteller i sin erindringsbok "Fra det gamle Stavanger" om et selskap i hans hjem i Løkkeveien 14 der også Salicath var til stede. Halvors far, kaptein og skolestyrer Fredrik Storm, var også glad i å synge, og når han sang, akkompagnert av frøken Thea Svendsen, la familiens papegøye hodet på skakke og lyttet intenst mens den smattet høyt med tungen.

Papegøyen var også forelsket i organist og komponist Olaf Paulus og sangerinnen Elisabeth Middelthon. Men en gang da frøken Middelthon sang den kjente duetten fra "Don Juan" med politimester Salicath, laget papegøyen skandale ved å sette i gang med en skrallende "pøbellatter, som fullstendig overdøvet sangen." Pedagog Fredrik Storm prøvde å dempe skandalen ved å legge et teppe over buret slik at duetten kunne fortsette mens Halvor Storm og andre ungdommer sprang ut på kjøkkenet for å le uten restriksjoner.

"Salicath var også musikalsk, men han sang ikke alltid rent, ja det hendte nok at han sang falskt", skriver Halvor Storm. Da det seinere på kvelden igjen ble aktuelt for Salicath å synge solo, hadde en fjernet teppe fra fuglen, og igjen ble så papegøyen krakilsk at det hørtes ut som om noen holdt på å avlive den. "Virkningen av denne 'kritikk' kan lettere tenkes enn beskrives», skriver Halvor Storm.

Politimester i Larvik

I 1898 ble Salicath Stavanger utnevnt til politimester i Larvik, men også der klarte han å gjøre seg forhatt. I 1903 nektet han nemlig brannmenn å gå inn i et brennende hus for å berge ut en jente som var inni huset. Folk fra byen angrep da politistasjonen og Salicaths privathjem i Herregårdsbakken 2b med stein og stokker slik at Salicath truet dem med pistol mens han leste fra opprørsloven for sine undersåtter. Da heller ikke dette hjalp, innkalte han soldater fra Fredriksvern for å få slutt på uordenen.

Men så var det omsider slutt for Salicath som politimester. Nå fikk han ikke, som lovens vokter, prøve ut flere norske byer med sitt konfliktsøkende gemytt. I 1904 ble han i stedet utnevnt til redaktør av «Norsk Lovtidende» og «Kundgjørelsestidende». Salicath bosatte seg da i Josefines gate 10 i Kristiania, og han beholdt redaktørstillingen fram til sin død i 1911 da han var 64 år. Salicath var gift med Betty Album, født i Larvik 29.8-1862. (Betty het egentlig Maren Pernille Elisabeth Album, og hun var datter av adjunkt Morten Kirkgaard Album og Anne Cathrine Elisabeth Capjon). Ekteparet hadde fem barn hvorav de to yngste Fred og Frank var født i Stavanger. Alle de fem barna fikk fornavnnavn der første bokstav var «F», og oppkalt etter far Fredrik!

Ettermålet

I en nekrolog datert 23.10-1911 skrev Stavanger Aftenblad: "Hr. Salicath var en meget streng politimand, hvilket ogsaa kom til syne i hans kontroverser med publikum i de byer hvor han virked; men han var ogsaa human, og hans underordnede saa op til ham med respekt og agtelse. I nogen tid var Hr. Salicath konstitueret foged i Jæren og Dalene."

Salicaths ettermæle lyder som følger: "Han ble kjeppjagd fra Bergen, ble et bannord i Stavanger og et vondt minne i Larvik."

Teksten på dette maleriet i SA lød Fredrik Theokar Salicath kom som politimester og reiste som bannord.

Mat på døren – for hele uken

Herdis Adde Nilsen er strålende fornøyd når Steinar Koltveit leverer ukens forsyning på døren - det eneste disse rettene trenger, er en rask tur innom mikroovnen.

– Så fint, tusen takk skal du ha! Herdis Adde Nilsen er et eneste stort smil når sjåfør Steinar Koltveit leverer forsyningen med ukens middager hun har bestilt fra Skipper Worse: – er han, og dagens gjest på Mortepumpens vegge, sikre på at vi ikke har tid til å komme inn til en kopp kaffe?

Tekst: Nina Tjomsland

Maten er praktisk pakket på små plastbrett og ser trivelig ut. Rundt 120 brukere rundt om i kommunen nyter godt av denne servicen. Ingen trenger søke, forteller Hege Lessø som samordner hele tjenesten: – Det er bare å ta kontakt med oss, så ordner vi det.

Dette er sunn mat. En del såkalt husmannskost, som kjøttkaker og kålstuing, og fisk med grønnsaker. Rettene er ikke frosne, men holder godt og vel en uke i kjøleskap. Brukerne får lister med menyene for flere uker av gangen og kan krysse av det de velger av hovedretter, risgrøt, supper. For grøtens del kan diabetikere velge en spesialvariant.

Uke 43, for eksempel, kan brukerne velge mellom lettsaltet torsk med smørsaus, rotgrønnsaker og poteter; dampet laks med bearnaise-saus, erter/gulrot og poteter; fiskeboller i hvit saus med gulrot og poteter; røkt kjøttpølse med brun saus, blomkål/gulrot og potetmos; karbonader med brun saus, blomkål/gulrot og potet; «shepherd's pie» med salat; svinestek med brun saus, rødkål og potet, og risgrøt. Pluss tomatsuppe, og seks ulike desserter.

Maten skal være sunn og tiltalende

Skipper Worse legger mye arbeid i å sikre at maten er mest mulig sunn og tiltalende, til en

Robert William Grødem kler seg i sin fargerike doble tilhørighet. For ham er det praktisk at menyvalget omfatter spesialmat for diabetikere.

pris som ikke avskrekker – og at den blir brakt til døren av en effektiv, hyggelig og stabil sjåfør som brukerne blir godt kjent med. Worse-tilbudet om det brite ne kaller «Meals on Wheels» begynte i 1973. Gjennom flere tiår ble utkjøringen besørget av frivillige, men det ble etter hvert for komplisert. For to år siden fikk ATB Transport kontrakten. Maten kommer fra Bergen til Tine-anlegget på Grannes hvor ATB-sjåfør Steinar laster inn kassene, mandag og tirsdag, for så å kjøre fast rute gjennom de ulike bydelene slik at alle brukerne får levert mat hver uke. Ved hver bolig plukker han ut de rettene vedkommende har bestilt, legger i en pose, ringer på – og håper at mottakeren er hjemme og i stand til å åpne.

Noen er kanskje ikke hjemme, noen på rehabilitering. Men langt de fleste denne dagen er på plass og setter stor pris på både pose og sjåfør: mange har vondt for å komme seg ut, noen er kanskje blitt alene og synes ikke om å lage middag til seg selv.

Gleden er synlig, og Steinar forteller at han har gjort dette det siste året, trives godt med oppgaven, og kommer så godt ut av det med brukerne at flere hadde julegaver til ham i fjor.

Hvorfor rettene kommer fra Bergen, nå som stadig fler innser hvor viktig det er for hele kloden å bruke ikke-reist mat? Skipper Worse-laget gjorde sitt ytterste for å finne en lokal leverandør, men ingen kunne konkurrere på både pris, sunnhet, kvalitet, og tiltalende anretning.

Pårørende vet at de gamle får service

– I dag har jeg med en ekstra dame, forklarer sjåføren til Nina Moe på Auglend. Hun inviterer raskt inn, forteller at hun kom fra Stord for å gå på gymnas og tok artium på Kongsgård tidlig i 1960-årene. Hun er så heldig å ha barnebarn i byen, og selv om de alle har det veldig travelt, finner de alltid tid til å hjelpe henne å betale for denne velsignede mat-tjenesten.

Noen plasser lenger ut på listen stopper vi ved et hus med amerikansk flagg på døren, og blir hilst hjertelig velkommen av Robert William Grødem. Den røde jakken har umiskjennelig Phillips 66-merke – og jada, etter å ha vært sjømann fikk han ganske tidlig jobb for Phillips i Nordsjøen. Ekofisk? Yessir! Det var den gangen Norge var enestående, fordi Phillips raskt kunne skifte ut amerikanske ansatte med velerfarne norske operatører.

Nå er han enkemann etter å ha mistet sin finske kone, men har ennå tre barn i byen. Og de vet jo da at i likhet med alle de rundt 120 brukerne på listen får han levert næringsrik og tiltalende mat på døren.

KJEKKARE PÅ SANKT HELENA – ENN P

(avskrift fra Stavanger Aftenblads julenummer 23. desember 1953 skrevet av journalist signatur: emte. Faksmilen fra mikrofilmen ble for utydelig, avskrift er utført av T.Gilje.)

Drar du i fine sommerdagen sjøveien aust om Ormøy på vei innover Ryfylke kan du ikke unngå å legge merke til det koselige, kvitmalte huset på Midtholmen - rett om styrbord. Kanskje har du og sett gamle Martin Midtholm, der han går og rusler i båtstøa si - eller han har tatt en kvil på berget og sett båtfarande folk dra forbi. Ikke så at er misunnelig og føler trang til å slå lag. Midtholm har røynt sjøen lenge nok. Han er 83 år nå og har tatt seg fram sjøveien fra han var en neve stor. For 45 år siden slo han seg ned på Midtholmen - den minste av Hetlandsøyene der det bor folk. Familien hans har vært stor, men nå er han og de to døtrene, fru Ingeborg Stensø og Margit Midtholm de eneste som bor på denne utposten.

Midtholmen ligger like utenfor Stavangers stuedør, men er uten telefon og ruteforbindelse - Sommersdag vil de tre som bor der ute ikke bytte med noen. 83 år gamle Martin Midtholmen kunne til nød gå med på å bytte med Sankt Helena eller Sydney. - Men vintersdag kan det røyne hardt, med robåten som eneste formidler til omverden. Midtholmen bør få telefon og ferjeanløp.

- Du vet det har vært herlig å ha en slik holme for oss selv. Men av og til føler vi oss unektelig utenfor folkeskikken. Rett nok se vi byens glans og glitter fra stuevinduet, men skal vi dit, skal vi i det hele tatt i forbindelse med andre mennesker, må vi i båt. Og det er ikke alltid så greit når årene begynner å bli mange. Sommersdag vil vi ikke bytte med noen. Men når det ryker opp

Gamle Martin har sett mange holmer verden over - men synes Midtholmen er allright nok, selv om den er uten palmer.

med storm og ruskevær i de grå høst og vinterdagene, når sjøråket står over holmen og de blanke vindusrutene blir kvite av saltet - da lengter iallfall kvinnene til fastlandet og den velsignede, trygge jord. Austavinden og sørvesten har en utidig maner: De formener oss adgang til vår vante ferdselsvei - sjøen.

Værfast julaften

- De to siste julaftener var besette slik, sier fru Stensø. -Det var umulig å ta seg over sundet til handelsmannen på Ormøy, selv om turen bare tar noen få minutter. Vi risikerte å bli sittende uten en del av de tingene som er med på å skape julehoitid. Det ene året traff det seg så heldig at en slektning fra Langøy kom opp om holmen med motorbåt. Han følte det som en slags kristen plikt å kikke innom

PÅ MIDTHOLMEN

til «eneboerne». Han fikk ikke stanse lenge. Vi skysset han av gårde i den sene juleens ettermiddag, og da greide søsteren min å ta i vei. Men hun måtte ha hjelp for å komme hjem igjen. Heldigvis fikk vi julegjester nettopp da, de hjalp henne med årene.

Uten mat i huset

En av de siste nyttårskveldene ble vi værfaste og kom oss ikke av gårde etter mat før nyttårsdag. Så vi har saktens fått vite hva det vil si å være mennesker på en holme. Vinterdag har det hendt flere ganger at vi har vært uten matsmuler i huset. En gang drev båten av i verste stormen. Da var vi helt hjelpeløse. Vi fikk signalisert til Ormøy og folk der fikk berget båten vår.

Fru Stensø har vært sykkelig i lengre tid, og da Midtholm begynner å dra på årene, er det Margit Midtholm som har slitt mest de siste årene. Her i høst ble fru Stensø riktig dårlig, feberen økte i takt med den brølende stormen. Det var uråd å løse båt.

Hadde vi bare hatt telefon, sukket de to søstrene. - Den ville være til stor hjelp når det kniper som verst, og den kan gi oss et tilskudd til trygghetsfølelsen. Vi har søkt for lenge siden, men telefonens folk burde ha undersøkt forholdene før de gav oss avslag. I grunnen burde de ha bodd her ute et par stormdager. De skal være velkomne!

Hvorfor ikke ferje?

Ferjeforbindelse? Visst burde holmen hatt det. Gamle «Vassøy» bæret holmen med et besøk, men den nye ferjen ignorerer helt den kaien Martin med sine henders slit har fått i stand. Den er ikke god nok. Her burde Hetland kommune hjulpet til. Så overvettes mye ville

det ikke koste. De tre på holmen er på ingen måte stornødde. De ville være takknemlige om ferja hadde ett anløp til og fra byen om dagen, slik at det gikk an å komme velberget fram og tilbake til handelsmannen i all slags vær. Det var jo til stor hjelp da ferja begynte å anløpe Ormøy i slutten av 1920 årene. Før den tiden måtte vi bruke robåten når vi ville til byen. Vi kunne ikke ro i byklærne, men kledde oss om i sjøhuset til Riskedal. Byklærne hadde vi en tine i robåten. Rett som det er må vi ha klebytte med selv om vi bare ror over til Ormøy for å ta ferja.

Vi pratet litt om ensomheten, den som det moderne mennesket tilsynelatende frykter mer enn noe annet. Visst har de følt den av og til, de som bor på Midtholmen. - Men det er ikke så vondt for oss gamle. Vi er innlevd med den, sier fru Stensø. - For de yngre har det nok vært værre.

Midtholmen er all right?

Men Martin Midtholm har ikke tregt en dag på at han flyttet fra Dusaviga. Den gangen var folk på de andre øyene så redd for å selge jord. Derfor ble det til at han kjøpte Midtholmen, Kobbholmen og Rundeholmen.

Gamle Martin har sett så mange holmer, så mange øyer. Å, der var jo Perlo! Tjukkkfull av palmer, som neiet seg i solglitrende passaten. Og der var Sankt Helena - den berømlige øy. - Det var kanskje greiere på mange måter på Sankt Helena eller i Sydney, sier han. - Men Midtholmen er all right nok. Og Martin Midtholm har seilt på alle hav så han vet hva han snakker om. Han er oppvokst på Ormøy og begynte å seile med far sin da han var ti år gammel. Riktignok ble det så som så med skolegangen, men han klarte seg saktens.

Midtholmen ser ensom ut, selv om den ligger nesten like utenfor byens brygger.

35 år på sjøen

Vi gikk i fraktfart til Sandnes med kol og tok murstein med tilbake til Stavanger. Av og til ble det en tur til Bergen. Men jeg var blitt større da - gikk å leste for presten. Det var vondt å forsømme prestedagen og, men far fikk tillatelse fra gamle prost Sagen. «Bare la han få den Bergens-turen».

Midtholm seilte på sjøen i 35 år. 17 år for han langfart og siste 18 årene seilte han på kysten til Bergen med en galeas han eide sammen med en gårdbruker på Tasta.

Første turen på langfart gjorde Martin Midtholm 18 år gammel. Han seilte ut med barken «Wilhelm Anton» og stod om bord i fem år.

- Barken gikk mellom Nord- og Sør-Afrika, Ostindien og Australia, kort sagt rundt hele kloden. Vi var fem måneder i åpen sjø fra

Nord-Amerika til Australia. På en av turene var vi svært uheldige og lå flere uker og tumlet ved Ekvator før vi kom inn i passaten. Vi gikk ut sammen med en Sandnes-skute. Den fikk passaten med det samme den kom under linjen. Skipperen vår var lei for det. Men da Sandnes-skuta kom til Sydney 60 dager før oss med alle mann i skjorbuk - mens samtlige på «Wilhelm Anton» var friske som fisker - syntes skipperen det stod til. Hvordan kunne det gå til? Det var den gode varierte kosten som berget oss. Og så gjorde vi hva vi kunne for å holde oss i bevegelse. Du vet vi ble lei av å ligge slik å drive. Da vi hadde gjort klart dekket og hadde pumpa lens var det enda en halv time til vaktskifte. Da samlet vi oss alle mann på dekk og det ble spilt opp til dans. Du skulle ha sett oss mens vi svinget oss i valsen til trekkspillet's toner. Det var noe som frisket opp i de lange dagene i de øde hav. En gang holdt vi på å forlise utenfor Kapp det gode håp. Roren brakk i en svær storm, men

det gikk heldigvis i likeste laget og vi kom oss velberget gjennom.

Fanger og Elefanter

På Andaman-øyene i Bengalbukta lastet vi trelast. Det var straffekoloni på øyene og det var bare fanger som lastet skuta vår. Rødved-lorkene var bare åtte fot lange, men tunge og uhåndterlige. Elefantene hadde imidlertid ingen vansker med å få dem til sjøs. De prøvde bare en gang på hver lork. Klarte de det ikke første gang var det umulig å få dem til å gjøre et nytt forsøk. De var staheten selv. Fangene var også om bord og studde lasten, og det var mange slags typer blandt dem. Jeg syntes voldsforbryterne var temmelig skikkelige folk i forhold til dem som var satt fast for tyveri. Det var umulig å gå fra klævasken på dekket, for så sant de så en sjanse til det stjal de knappene av klærne. De gikk nakne med bare ei bredd rundt livet, så de hadde ikke bruk for klærne våre. Da vi hadde frivakt fikk vi rett som det var se oss om i fangeleiren i følge med en vokter. Leiren var ikke noe oppløftende syn nettopp. Husene var store med sementgolv der det var støpt fast små kjettingstubber som fangene ble lenket fast til mens de var inne.

Den verste plassen jeg har vært er likevel Buenos Aires. I den tiden jeg seilte var det så fælt i den byen at jeg gikk aldri i land en gang. Det er nok andre forhold der nå, og jeg tror ikke jeg hadde kjent meg igjen om jeg tok turen der ned.

Gildt på Sankt Helena

Da var det mye gildere på Sankt Helena. Vi var rett som det var i land der - og det var nesten kjekkare enn på Midtholmen. Vi la bakk rett utenfor øya og folk fra land var straks ute med ting de ville selge. Det hendte vi provianterte litt, og jeg husker enda de røde potetene vi fikk. Selv kjøpte jeg en gang

to svære kobbunger der var utskåret «forget me not» på den ene og «Remember me» på den andre. Kobbungene er 60 år nå, men jeg har dem enda. Sankt Helena er veldig høy og helt oppe på toppen lå Napoleons grav. Opp til gravplassen går det en trapp med 365 trinn - ett for hver dag i året. Det er Napoleon som skal ha hogd disse trinnene inn i fjellet for å få tiden til å gå. Midtholm viser et bilde han kjøpte av denne graven.

Sydney var og et veldig hyggelig sted. Naturen og været var akkurat som hjemme. Vi lå månedsvis og losset trelast fra Nord-Amerika. Jeg hadde lyst til å gå i land, men ville holde mitt ord til mor om ikke å rømme. Det var så på moten i den tiden. Derfor gikk jeg til skipperen og ba om å bli avmønstret. Det fikk jeg imidlertid ikke «men du skal få 10 kroner mer i lønn og stiga i gradene» sa han. Jeg ble lettmatros og fikk 35 kr. i måneden. Jeg reiste ut som Jungmann med 25 kroner i hyre. Likevel hadde jeg ikke så lite trekk hjemme. Jeg tok bare ut litt penger til tobakk.

Tobakk har jeg brukt i 70 år, og jeg tror ikke jeg har tatt skade av det. Den dagen jeg fylte 13 år tok jeg den første skråen og skjøt den første alka. Siden ble det både mer skrå og mer alker. Vi har fått fjør til fem dyner av de alkene jeg har skutt. Det skulle bli 400 alker i alt. Så hadde jeg ikke tatt den skråen den gangen tror jeg ikke jeg hadde truffet alka. Da hadde vi sansyligvis heller ikke hatt dyner, smiler Midtholm. - Tobakken holder helsa i orden. Han sa så skipperen en gang jeg for på langfart. Vi hadde kastet anker og en farlig sykdom herjet. Den ene etter den andre av mannskapet gikk i dørken og lå i køyene nesten fra forstanden. Jeg var den eneste som gikk helt klar «svineriet». Da sa skipperen «Det var nok tobakken så redda deg, Martin. Du e så forgifta at ingenting bide på deg».

emte.

Litt mer fra historiefagets Stavanger-historie

Tekst: Roald Berg, historiker ved UiS

Min tidligere kollega, Torgrim Titlestad, gir i siste nummer av *Mortepumpen* (nr. 3 for 2022) en oversikt over historiefagets historie som universitetsfag i Stavanger med en – så langt jeg kan se – *nesten* fullstendig oversikt over de historikerne som bygde opp faget og de som var ansatt som historikere ved UiS og dets forgjengerinstitusjoner i perioden 1975-2001, som han dermed hyller med all rett som historiefagets farsfigurer her oppe på Ullandhaug-bjerget.

Jeg må med (litt!) skam konstatere at Torgrim ser ut til å ha glemt mitt navn på sin liste. Jeg begynte i en fast stilling som amanuensis 1. januar 1994 (en viktig dag i mitt liv, ikke minst fordi jeg, i likhet med Torgrim atten år tidligere, måtte bryte opp fra mitt intellektuelle faderhus, Historisk Institutt ved UiB og forflytte meg til Ullandhaug, hvor vi begge har slått rot og hatt det godt i decenniene som fulgte. Bortsett fra at jeg allerede i 1997 gikk ut i permisjon for å

skrive forsvarets historie med arbeidsplass Institutt for forsvarsstudier i den langt mindre hyggelige storbyen, Oslo, før jeg landet igjen i min nye favorittby, Stavanger vel tre år senere. Deretter har jeg i likhet med Torgrim hatt flere eksterne faglige oppdrag, men alltid senere hatt en fast stilling med tilhørende nær og god identitet helt fram til pensjonen tok meg for et års tid siden, etter 27 års hyggelig tjeneste i UiS' brød og i Clios tjeneste.

Min bok «Norsk utanrikspolitikk etter 1814», forfattet ved og med generøs støtte fra UiS, konkluderer med at kanskje «det viktigaste for eit lite land i verda er å verte sett». Det kan av og til se ut som en rimelig oppsummering også av enkeltmenneskets liv og levnet i det minste i akademia. Eller i det minste som apologi for den petitesse det unektelig er å føle kallet etter å rette opp en villfarelse i en eldre kollegas historieskriving. På den annen side er det fremdeles en historikers dyd å holde seg til «wie es eigentlich gewesen», som det het en gang i gamle dager.

INFORMASJONSSIDER

Innenfor de neste sidene har vi samlet det meste av nyttig informasjon og annonser.

Redaksjonen minner om at alle frivillige lag og organisasjoner, foreninger og menigheter får annonsere gratis i Morteypumpen.

Komersielle annonsører står selv ansvarlig for tilbudets innhold, pris og kvalitet

Bergeland bydelssenter

Jelsagt, 2, 4012 Stavanger. Mobil 948 22 653. E-post: bergeland.bydelssenter@stavanger.kommune.no
Åpent mandag–torsdag kl. 08.30–5.00. **Stikk innom for en kaffekopp og en drøs!**

Lyst til å prøve noe nytt?

Kom og se – ka me har fått te! For (kommende) pensjonister - og andre med ønske om en aktiv hverdag. Mange kjekke kurs og aktiviteter og kanskje du har noen nye idèer?

Kurs vår 2023

Mandager

Snekkerverksted kl 08.30 – 15.00
Trim med instruktør kl. 10.30 – 11.30

Tirsdager

Snekkerverksted kl 8.30 – 15.00
Spikkegruppe kl 9 - 13
Bingo kl.12.00 – 14.00 (partallsuke)
Bokprat: Ën tirsdag i måneden kl. 10.30 – 12.00

Onsdager

Snekkerverksted kl. 8.30 – 15.00
Treskjæringsgruppe kl. 08.30 – 13.00 (når ikke kurs)

Torsdager

Snekkerverksted kl. 8.30 – 15.00
Håndarbeidsgruppe kl. 10.30 – 13.30
Malegruppe: kl. 9.00 – 13.00.
Bridge kl. 14.00 – 18.00

Fredager

Snekkerverksted kl. 8.30-14.00

Alle dager:

Sesongbasert: Aktiviteter i hagen og i drivhuset.

Rank og glad - tirsdag og torsdag kl. 09.15 – 10.15.
Instruktør: Ida Robberstad

God styrketrening, med elementer fra yoga, pilates og dans.

Bedrer balanse og styrker kjernemuskulaturen.

Bør absolutt prøves! Klippekort à 15 klipp - Kr. 1500,-
Gratis prøvetime. Trening hele året, unntatt ferier.

Treskjæring – onsdager fra kl 9.00 – 13.00

Start 14. september (etternølere er velkomne)

Instruktør: Jostein Tvedt

Gammel teknikk, verd å ta vare på.

Kursavgift: 8 ganger – Kr. 1900,-

Andre kurs settes i gang ved stor nok interesse:

F.eks Lefsekurs og kortlaging. Kanskje du har ideer til kurs du ønsker å holde selv eller tanker om andre kurs som kunne vært interessante? Da hører vi gjerne fra deg!

NABOLAGSHAGEN!

Høst og høsting er i gang. Vi har kvern og fruktpresse tilgjengelig for de som har hagefrukt, men du må selv gjøre jobben. Ring oss for å bestille tid.

Savner du å stelle med planter, bed og jord? Velkommen til oss!

«Tre-neva» menn og damer, søkes til verkstedet vårt!

Alle som trenger en «Emil i Lønneberget-bod» og ønsker å møtes til hyggelig og sosialt fellesskap, er velkomne til oss! Verkstedet er godt utstyrt!

Åpent mandag til torsdag fra kl. 8.30–15.00 og fredag fra kl. 9.00–14.00.

NY MALEGRUPPE

Etter mange henvendelser om å delta på malergruppe, ønsker vi å få i gang en ny gruppe på mandagsformiddager. Ta kontakt med oss, dersom du kunne tenke deg å være med i gruppa

«Nabolagsmiddag» på en onsdag, Bergeland Bazar og Sanketurer

Følg med på kommunens nettsider, facebook og i lokalaviser for informasjon om det som skjer på huset.

Teater-, revy- og konsertbesøk, kulturkveld, turer og lignende

Følg ellers med på kommunens nettsider, facebook og i lokalaviser, for informasjon om det som skjer på huset.

Kontakt oss på Bergeland Bydelscenter for informasjon/brosjyre.

Visste du at vi har en frivilligsentral i hver kommunedel i Stavanger? Ta kontakt med din nærmeste sentral for å få mer informasjon om frivillig aktivitet i ditt nærmiljø, eller sjekk ut stavangers.frivilligsentraler.no

Eiganes og Våland frivilligsentral:

Jon Ree Holmøy, mobil: 99263301/
Elizabeth Parra Ganteaume, mobil:
47784171

Madla og Kvernevik frivilligsentral:

Jon Ree Holmøy, mobil: 99263301/
Elizabeth Parra Ganteaume, mobil:
47784171

Finnøy frivilligsentral:

Ragnhild Valand, mobil: 99398595

Rennesøy frivilligsentral:

Björg Vestbø, mobil: 40292381

Hillevåg frivilligsentral:

Nina Tunge- Kvamme, mobil: 92432928

Storhaug frivilligsentral:

Hege Benedicte Blom Stene,
mobil: 90713992

Hinna Frivilligsentral:

Sunniva S. Roberts, mobil: 91842657

Tasta frivilligsentral:

Eva Maria Gärtner, mobil: 46925212

Hundvåg frivilligsentral:

Ann Therese Madland, mobil: 99290718

Du er også hjertelig velkommen til å ta kontakt med oss dersom du savner noen aktiviteter i din kommunedel. Vi ser frem til å høre fra deg!

LAWN BOWLS PÅ LASSA

Er du mellom 19 og 90 år?

Kom og prøvespill "Lawn Bowls" med Stavanger Bowls Club

Vi har egen bane på Lassa Idrettsanlegg. Hver mandag og fredag kan du få kyndig veiledning mellom klokken 10 og 12, oppmøtet er kl 09.45.

Parkeringen ved Ynglingen. Du får låne utstyr de første gangene du er med.

Du må ha på deg sko med flate såler når du er på banen. Passer både for herrer og damer.

Se stavangerbc.com

**Tante Emmas Hus - for seniorer
Inviterer til:**

Syng Julen Inn 2022

11. desember, Kl. 13.00 - 15.30

Program

Allsang og underholdning ved Terje Rønnevik

Arrangementet ledes av Kitty Janzon

Tale ved Karl Børge Larsen fra Eldrerådet

Rolf Schreiner leser julefortelling

Smørbrød, kafe og kaffe

Blomstertrekning på inngangsbilletten

Billetter selges i Tante Emmas Hus,
Kongsgt. 43, tlf. 51507214/7271

Billettpris: kr 200,00

Arrangementet er støttet av Eldrerådet

Stavanger kommune

Disse gruppene bør ta dose 4

En ny koronabølge er ventet i høst eller i vinter. Fordi immuniteten går ned over tid, anbefaler FHI oppfriskningsdose (dose 4) med koronavaksine til deg som er:

- 65 år og eldre
- 18- 64 år med underliggende risiko for alvorlig sykdomsforløp
- 12-17 år med alvorlig grunnsykdom
- gravid i 2. og 3. trimester

Har du nettopp vært syk med korona? Da kan du vente 3-4 måneder før du tar en ny dose koronavaksine. Sykdommen gir deg god beskyttelse den første tiden. Er du usikker på om du tilhører en risikogruppe? Se www.stavanger.kommune.no/vaksine

Vaksinesenteret i Hjalmar Johansens gate 10 har åpent mandag-fredag 08.30-15.00 (stengt for drop in 11.00-12.00). Kom på drop in eller bestill tid på nettet på timebestilling.remin.no/stavanger eller telefon 51 50 7112.

Formiddagstreffet i Madlamark menighet

Våren 2023 Kl. 11.00 i menighetssalen.

4. januar	Julefest: Festtale v/ Berit Espeset. Gang rundt juletreet. Opplesning v/Svanhild Hagen. Musikk v/Jostein Byrkjedal.	1. februar	Inge Bruland: St. Katarinaklosteret i Sinai ørkenen. Sangprogram v/ Odd Jan Hagen. Andakt.
18. januar	Ståle Re: «Den som kvikker opp andre vil selv bli oppkvikket.» Asbjørg Skretting Vaaland: «Legenden om St. Svithun.» Andakt	15. februar	Anne Tone Austbø: «Krigsseilerne.» Reidar Bringedal: «Plakatkrigen i Stavanger.» Andakt.
		1. mars	Lars Helge Myrset: «Lina Sandell. En sangandakt.» Utlodning.

Lyst å bli med som frivillig?
Du er en resurs for andre seniorer!
Du er med i et hyggelig fellesskap!
Ta kontakt med Brit hvis du ønsker å være med!
Tante Emmas Hus – for seniorer
Kongsgt. 43, tlf. 51507214
tanteEmmas.Hus@stavanger.kommune.no

Stavanger
kommune

Har du nedsatt syn eller hørsel?

– ta kontakt med fagkonsulentene for syn og hørsel

Vi kan:

- Utrede og kartlegge behov når syns- eller hørselstapet medfører problemer i dagliglivet
- Foreta utprøving og formidling av syns- og hørselshjelpemidler
- Gi deg råd og veiledning vedrørende ditt syn- eller hørselstap

For å benytte tjenesten må du:

- Være over 18 år
- Være bosatt i Stavanger kommune
- Være diagnostisert som svaksynt eller hørselshemmet av spesialist

Tjenesten er gratis.

Ta kontakt:

Syn: Tlf. 51 50 81 07 eller 95 87 72 58(sms)

Hørsel: Tlf. 51 50 76 33 eller 98 82 62 45(sms)

Mail: sansetap@johannes.no

www.johannes.no

Rådgivningskontor for hørselshemmede og deres nettverk

Stavanger
kommune

Spørsmål som gjelder nedsatt hørsel. Bruk og stell av høreapparater. Informasjon om tilbud og rettigheter. Hjelp med brev, søknader og skjema o.a.

Stavanger kommune har Rådgivningskontor for hørselshemmede over 18 år og deres nettverk. Tjenesten er gratis og gjelder for innbyggere i Stavanger og Randberg. Rådgiverne kan treffes på Johannes læringssenter, Haugesundsgata 27 – etter avtale tirsdag og torsdag.

Eller møt opp på:

Formiddagstreff i Døvekirken

Kl. 11.00-13.00: Hver tirsdag

Tante Emmas Hus

Kl. 11.00-12.00: Første torsdag i måneden

Skipper Worse Ledaal

Kl. 11.00-12.00: Andre torsdag i måneden

Rennesøy helse- og omsorgssenter

Kl. 09.00-11.00: Tredje torsdag i måneden

Judaberg innbyggertorg

Kl. 12.00-14.00: Tredje torsdag i måneden

Dersom du ikke har mulighet til å komme til oss, kan vi også avtale hjemmebesøk. Rådgivningskontoret er stengt i skoleferier.

Telefon eller SMS 47 80 35 41. E-post: horsel@johannes.no

Postadresse: Pb 8069 Forus, 4068 Stavanger

www.johannes.no Spesialavdeling Voksne (gult felt) - Meny

Hvor skal du bo når du blir eldre?

Alternativet kan være Solvang Omsorgsboliger som ligger på Eiganes.

En blokk med topp beliggenhet, og 26 moderne leiligheter fra 40 til 70 kvm, stor park ute, og takterrasse. Alle leilighetene har kjøkken/stue, soverom, bad, bod og gang. Nærhet til sentrum og til alle fasiliteter. Her er det ingen innskudd, kun leie og depositum.

Frokost og middag blir servert
7 dager i uken.

Vi har også frisør og fotpleie på huset,
og mye sosialt samvær.

Solvang er basert på medlemskap,
og alle kan bli medlem.
Medlemskap koster kr. 1500,- for par,
og kr. 1000,- for enslig.
I tillegg kommer det en årlig avgift
på kr. 100,-.

Ta kontakt for tegning av medlemskap
på www.solvangomsorgsboliger.no
eller på telefon 51 84 90 00.

Foto: Stein Hugo Kjelby

Stavanger Sanitetsforening

Styreleder Ingrid Bergesen   Tlf. 48 14 17 02
Kontor, Madlaveien 13   Tlf. 51 52 67 88
Bo- og aktivitetssenter, Tjensvoll   Tlf. 51 87 01 10

Velkommen til: Møter for medlemmer og andre interesserte siste mandag måneden kl. 19.00.

Morgenbading og publikumsbading i varmtvannsbasseng, trening i aktivitetspark,
kafe mv. i bo- og aktivitetssenteret.

Utleie av selskapslokaler og kurs- og møtelokaler.

For mer info: ta kontakt pr. telefon eller sjekk vår nettside:

www.stavanger-sanitetsforening.no.

Vi er også på Facebook: Stavanger Sanitetsforening, frivillig organisasjon.

Stavanger
kommune

Rådgivningskontoret

På rådgivningskontoret får pensjonister bosatt i Stavanger gratis rådgivning innenfor en rekke områder:

- arv og testamente
- overskjøting av fast eiendom
- pensjon og forsikringer
- fremtidsfullmakter
- andre saker som synes det kan være nyttig å snakke med oss om.

Alle våre rådgivere har bred yrkeserfaring og vi har taushetsplikt. Rådgivningskontoret holder hus i underetasjen i Tante Emmas Hus, Kongsgata 42. Inngang fra Breiavatnet midt i Stavanger sentrum. Kontoret drives av Fellesutvalget for pensjonistforeninger med verdifull støtte fra Stavanger kommune.

Du kan ringe og bestille time på tlf 51 50 78 90 mellom kl. 10.00 og 12.00. Vi kan også kontaktes over e-mail til radgivningskontoret@stavanger.kommune.no

HaaTo privat hjemmehjelp

VI TILBYR:

Avlastning og en person å forholde seg til
Brukerstyrte hjemmehjelpstjenester
Frisørtjenester
Tid til din disposisjon
Allsidighet og fleksibilitet
Hjelp til innkjøp
Utvask av bolig

Vi etablerte hjemmehjelpstjenesten HaaTo i september 2005 som et supplement til den offentlige hjemmehjelpen.

KONTAKT OSS:

Mette Thomassen – Tlf.: 959 66 117 • Sissel E. Haarr – Tlf.: 975 64 523
E-post: mette@haato.no – www.haato.no

Stavanger
demensforening

Bli med på laget for en bedre demensomsorg, støtt forskning på demens og den lokale demensforeningen!

Er du ikke medlem, men har lyst til å bli det?

Meld deg inn i Nasjonalforeningen for folkehelsen på nettsiden nasjonalforeningen.no/bli-medlem/, eller send en e-post til Nasjonalforeningen Stavanger demensforening. demensforeningenistavanger@gmail.com

Tlf.: 938 88 591, leder Lillian Michaelsen

Følg oss på Facebook:

<https://www.facebook.com/stavangerdemensforening>

Vi vet at mange eldre sliter alene

**Dessverre glemmer
mange at livet kan bli
bedre igjen**

**Ring oss hvis du sliter eller
kjenner noen du vil hjelpe**

TIPS 51 51 59 59

Hverdager 08:00 - 15:00

Kirkens SOS 22 40 00 40

- Vi er der alltid!

Stavanger DPS, AAT, 916 51 005

alle dager 09:00 - 21:00

Rådet for psykisk helse

HELSE STAVANGER
Stavanger universitetssykehus

**VELGÅ
LEV ENO**
selvmordsforebygging

Landsforeningen for hjerte- og lungesyke – LHL Stavanger, Sola og Randaberg

Vi er en lokalforening med ca. 850 medlemmer og har som motto å gjøre livskvaliteten best mulig for våre medlemmer.

Vi har åpne møter den andre onsdagen i hver måned i Bekkefarets bydelshus kl. 19.00 med underholdning eller interessante temaer, kaffepause med rundstykker og avslutter med utlodning.

Vanntrim i oppvarmet basseng i Tastahallen hver torsdag kl. 19.00–21.00.
Kontaktperson Gry Tennesand tlf. 90 77 93 66.

Turtrim med innlagt kaffi og drøsepause hver onsdag kl. 11.00, møtested Gamlingen.
Kontaktperson Borghild Thorsen tlf. 51 58 02 31.

Dans 4 ganger årlig, danseaften til levende musikk på Skipper Worse, Ledaal.

Krakketrim hver tirsdag kl. 13.30 på Tasta Bydelshus. Kontaktperson: Gerd Synøve Håversen, tlf. 91 68 56 74.

LHL
Stavanger

I samarbeid med nærliggende lokallag, likemannstjeneste ved hjerte og lungeavdelingene på SUS, hver onsdag fra kl. 15.00–17.00.

Bingo og sosialt samvær i Bekkefarets Bydelshus siste mandag i hver måned kl. 18.00–20.00.

Lørdagstreff i Rosenkrantzgt. 36. første lørdag i hver måned kl. 11.00–13.00.

Hobbyklubb for damer i Rosenkrantzgt. 36. første mandag i hver måned fra kl. 17.30.

Vi arrangerer også årlig 4 kjeke bussturer.

Vårt kontor er i Rosenkrantzgt. 36 og har åpent hver mandag og tirsdag mellom kl. 11.00 og 13.00. Tlf. 51 53 40 51.

Blir du medlem får du tilsendt vårt blad 4 ganger i året. Her formidler vi fortløpende alle nødvendige opplysninger.

HØRSELSHJELPEN

Har du behov for tips eller assistanse
for bruk og stell av høre-apparater og
hørselshjelpemidler?

Erfarne brukere vil hjelpe deg.

Skipper Worse, Ledaal: den 2. torsdagen i måneden fra kl. 11 til kl. 12:30
Skipper Worse, Madla: den 2. tirsdag i måneden fra kl. 10:30 til 11:30
Skipper Worse, Tasta: den 2. tirsdag i måneden fra kl. 12:00 til 13:00

Kommunens Rådgivningskontor for hørselshemmede vil være tilstede på Skipper Worse, Ledaal, den 2. torsdagen i måneden fra klokken 11.00-12.00

Ta kontakt med administrasjonen for mer informasjon

ER DU CI (COCHLEA
IMPLANTAT) BRUKER?

Velkommen
til CI-klubben

► På Skipper Worse, Ledaal, har vi etablert en uformell møteplass (CI-klubben) hvor CI-brukere og pårørende/nære familiemedlemmer, samt personer som vurderer CI-operasjon, kan møtes.

► Her treffes vi den 3. onsdagen i måneden fra kl. 11 til kl. 13.

Møtedatoer høsten 2021: 15. sept, 20. okt, 17. nov og 15. des.

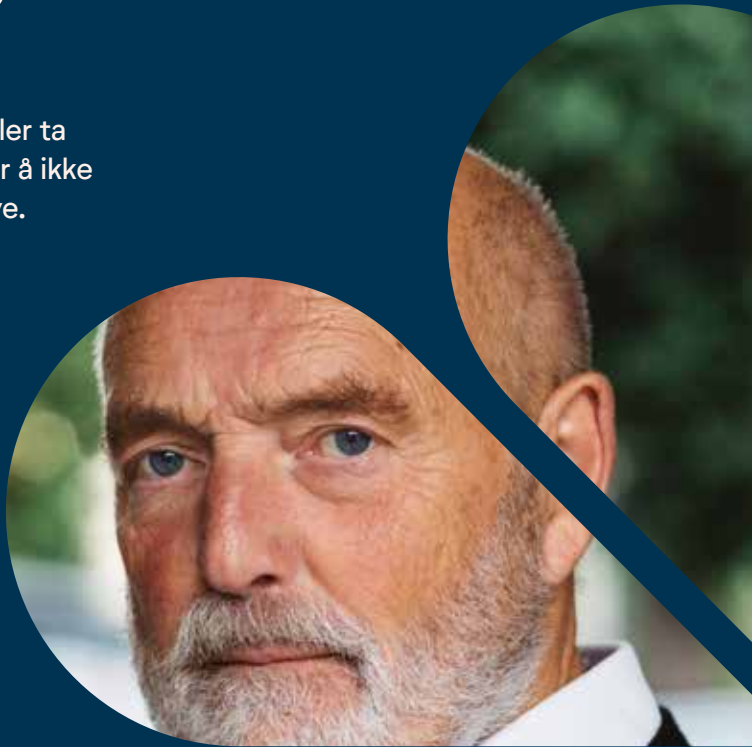
Ønsker du mer informasjon, send sms til 91157254

Det er menneskelig å ha det vanskelig.

Men alkohol løser ingen problemer. Snakk heller med noen du er glad i, eller ta en prat med fastlegen din. Alkovett er å ikke fylle på med mer når det er litt for mye.

Les mer på avogtil.no

Har du litt tid til overs og kan tenke deg å besøke ensomme eldre?

Er du pensjonist og har noen timer ledig på dagtid? Du kan besøke en person som opplever ensomhet og bidra med ditt selskap. Du kan dele dine interesser og erfaringer med andre. Kanskje har dere noe felles å snakke om? Som besøksvenn kan du bidra med en hyggelig stund for en som er mye alene. Er du interessert?

Vi trenger frivillige til å besøke personer som enten bor hjemme eller på sykehjem, for samtaler, et måltid, lesestund, turgåing eller andre sosiale aktiviteter. De frivillige som ønsker å besøke en hjemmeboende, vil alltid få en fast person å besøke. De frivillige på sykehjem kan velge om de vil besøke en fast person eller delta i noen av sykehjemmets aktiviteter. Alle frivillige får opplæring, oppfølging og veiledning.

Ønsker du å bli besøksvenn blir vi glade om du tar kontakt på stavanger@redcross.no eller ring koordinator Birgitte Nordnes på 907 86 958 eller 51 52 38 50. Du kan også registrere seg på www.mittrodekors.no.

TANTE EMMAS HUS – FOR SENIORER

Kongsgata 43, tlf. 51 50 72 71

Kafe Breiavatnet er åpen
Mandag til fredag: kl. 11.00 – 15.00

Kafe hvor byens seniorer kan møtes. Kaféen har byens flotteste utsikt over Breiavatnet.

Meny:

Smørbrød, focaccia, salat, kaker, kaffe, cappuccino og sjokolade. Vi har også glutenfritt tilbud! Frokostservering hver første tirsdag i måneden kl. 10.30.

Vennetreff på Kafe Breiavatnet

Kom gjerne innom på besøk på Kafe Breiavatnet. Flere vennegrupper, kolleger, skolevenninner/kamerater eller de som har bodd i samme gate treffes i kaféen. Ta kontakt for nærmere avtale.

SR-bank pensjonister som treffes på Kafe Breiavatnet hver 2.torsdag

Rådgivningskontoret for pensjonister:

Åpningstider: Mandag – fredag: kl. 10.00 – 12.00
Tlf. 51507890, epost: radgivningskontoret@stavanger.kommune.no
Rådgivningskontoret driver gratis rådgivning for

pensjonister og hjelper til med utfylling av skjemaer, søknader, testamenter, osv.

Rådgivningskontoret for hørselshemmede:

Åpningstider: 1.Torsdag: i mnd. kl. 11.00 – 12.00
De gir råd og veiledning om tilbud og rettigheter for personer med nedsatt hørsel.
(Rådgivningskontorene følger skolens ferie)

Trenger du hjelp med data?

SR-bank pensjonister som treffes på Kafe Breiavatnet hver andre torsdag.

Aktiviteter i Tante Emmas Hus!

Seniornett Dataklubb i Tante Emmas Hus

Hjelp med mac, pc, smart-telefon, ipad eller andre nettbrett

Trenger du hjelp til å komme i gang med bruk av pc, nettbrett eller smart-telefon? Hver onsdag og torsdag kan du få hjelp.

Slektsgranskningsgruppe

Ønsker du å vite mer om slekten din? Hver mandag kan du få hjelp til å få lære mer om hvordan du skal gå frem for å finne ut mer om slekten.

Frivillige veiledere i Tante Emmas Hus kan hjelpe deg med å komme i gang.

Du trenger ikke ha for-kunnskaper om data, men vi ønsker også deg velkommen som ønsker å lære litt mer. Du

kan få en til en opplæring eller delta i undervisning i mindre grupper. Ingen spørsmål er dumme. Kom innom for en prat, eller ta en telefon til Brit tlf. 51 50 72 14 for å få nærmere opplysninger.

Strikkekafe:

2. torsdag i mnd. Ta med deg strikketøy og kom. Åpen kafe!

Kunstutstilling

Kunstutstilling av Øyunn Wathne Sæther varer til og med 16. desember.

Søndag 11. desember kl. 13.00 – 15.30. Syng Julen Inn

Det blir Syng Julen Inn søndag 11. desember.

Bestilling/Salg av billetter i Tante Emmas Hus.

Sjakk

Kan du spille sjakk? Tante

Emmas Hus har mottatt flere sjakkbrett fra Sjakk & Samfunn. Har du lyst til å spille sjakk eller lære andre å spille sjakk så er det fint om du tar kontakt.

Frivillig til Dataklubb

Dataklubben drives av frivillige pensjonister med gode datakunnskaper. Kan du tenke deg å være med som frivillig hjelper på vår dataklubb så er du hjertelig velkommen. Kom innom en onsdag og se om dette kan være noe for deg eller ta kontakt med Brit på tlf. 51507214.

Frivillig til Kafe

Tante Emmas Hus har frivillige som er med og driver kafeen. Har du lyst til å være med å jobbe på kafeen, så ta kontakt med Brit på tlf. 51507214.

Selskapslokale med byens fineste utsikt over Breiavatnet!

Selskapslokale til leie i anledning fødselsdager, barsedåp, konfirmasjon og selskap.

Lokalet kan også leies til møter for lag og foreninger. Lokalet har piano, musikkkanlegg, prosjektor, teleslynge og internett. Kom gjerne innom for å se lokalet.

Ta kontakt m/daglig leder Brit Bjørkli tlf. 51 50 72 14/ 51 50 72 71

eller tanteEmmas.hus@stavanger.kommune.no for nærmere opplysninger.

Se vår hjemmeside: www.stavanger.kommune.no

Alle er velkommen til Tante Emmas Hus – for seniorer

VELKOMMEN TIL SKIPPER WORSE!

På Eiganes, Madla og Tasta har vi sosiale møteplasser med mange kjekke aktivitetsgrupper. Vi har strikkekafe, diskusjons- og samtalegrupper, sangkor, quiz, allsang, linedans,

snekkerbod, sjakk og bridge, kulturklubb, hageklubb, fritidskurs, trening, turgrupper og m.m.. Vi arrangerer også dagsturer med buss og reiser utenlands.

Ta kontakt direkte til våre senter for å høre mer. Vi har felles telefonnr. 51 56 43 30. Du kan også besøke hjemmesiden vår www.skipper-worse.no

MIDDAG PÅ DØREN

Vi leverer middag og dessert til hjemmeboende som ønsker eller trenger det. Ingen aldersgrense! Dette er næringsrik og variert kost ut fra en valgfri meny.

Middagen leveres vakumpakket i praktisk emballasje, og vi anbefaler oppvarming i mikrobølgeovn.

For mer informasjon og bestilling, kontakt oss på tlf.nr. 51 56 43 30 (tast 5) eller 411 05 703. Se hjemmesiden vår www.skipper-worse.no for ytterligere opplysninger

Ledig tid og lyst til å gjøre noe for andre?

Vi ønsker oss fjåge folk som kan tenke seg å hjelpe til i kafeene våre, med vaktmesteroppdrag inne og ute, samt som aktivitetsvenn på «Hverdagsglede», lavterskeltilbud for hjemmeboende med demens på Skipper Worse Ågesentunet. Vil du vite mer, ta kontakt med oss på telefon 411 05 721.

VELKOMMEN TIL SKIPPER WORSE!

På Eiganes, Madla og Tasta har vi sosiale møteplasser med mange kjekke aktivitetsgrupper. Vi har strikkekafe, diskusjons- og samtalegrupper, sangkor, quiz, allsang, linedans,

snekkerbod, sjakk og bridge, kulturklubb, hageklubb, fritidskurs, trening, turgrupper og m.m.. Vi arrangerer også dagsturer med buss og reiser utenlands.

Ta kontakt direkte til våre senter for å høre mer. Vi har felles telefonnr. 51 56 43 30. Du kan også besøke hjemmesiden vår www.skipper-worse.no

---

Caritas er den katolske kirken sin hjelpeorganisasjon.

I Norge jobber Caritas mest med arbeidsinnvandrere, for å hjelpe dem med integrering i det norske samfunnet.

Dersom du er interessert i å høre mer om frivillig innsats hos Caritas Stavanger kan du ta kontakt med oss på: office@caritastavanger.com, tlf. 45919714 eller besøke oss på vårt kontor i St. Olavs gt. 25, 4005 Stavanger. Vi har åpent tirsdager og torsdager 09.00–15.00.

Med deg på laget kan vi gjøre en viktig innsats for integrering

Mobil: 45919714
[Office@caritastavanger.com](mailto:office@caritastavanger.com)

Bli frivillig lærer på vår språkopplæring

bli kjent med forskjellige kulturer

bidra til et mer inkluderende samfunn

SESAM

Lær å leve godt med demens

Vi søker etter deltakere til et kurs i hvordan man kan leve best mulig med demens. Deltakerne må være over 65 år og ha demens i en tidlig fase.

Bli med på kurs!

Kurset gir råd og tips om hvordan hverdagen kan mestres. Forskningsresultat viser at kurset hjelper – blant annet får deltakere mindre depressive symptomer.

SAMMEN FOR MER KUNNSKAP

Jo flere som er med, desto mer kunnskap får vi om hvordan mennesker med diagnosen kan hjelpes.

GJENNOMFØRING

Kurset varer i 10 uker, og man gjennomfører det hjemme hos seg selv. Alt foregår via et nettbrett som deltakerne får låne i kursperioden. Det er ukentlige nettmøter med tre andre kursdeltakere og to kursledere.

KURSET ER EN DEL AV SHAPE

SHAPE er et omfattende, internasjonalt forskningsprosjekt på demens. For mer informasjon om studien: www.shapeproject.eu

LURER DU PÅ NOE?

Ta kontakt med:

SESAM – Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling

Telefon: 90 79 92 85

E-post: sesamforskning@sus.no

Sammen åpner vi opp for en bedre alderdom!

Kurset har gitt oss rom for å snakke om sykdommen – om framtiden.

Kursdeltager

Hinna Sanitetsforening

Leder Mia Hetland – tlf. 924 18 235
Utleie av Idun – tlf. 911 41 719

Velkommen til:

Foreningsmøte 1. tirsdag i hver måned
kl. 19.00.

Seniordans hver onsdag kl. 14.30-16.

Torsdagskafé hver torsdag kl. 11.-12.

Dataklubb hver torsdag kl. 10.00.

Kvernevik Sanitetsforening

Formiddagstreff for pensjonister hver
onsdag fra kl. 09.30 til 13.00 i Sunde og
Kvernevik bydelshus.

Salg av smørbrød og vafler. Bingo.
Velkommen!

For spørsmål ring:

Olaug Svendsen 98 88 61 91

Torhild Warland 99 03 04 93

Kirkens SOS trenger *flere* frivillige!

Trenger DU en prat - ring 22 40 00 40

Har DU tid til å lytte til andre og vil bli frivillig - ring 971 70 995

993HJELP™

TIL ALT MULIG

VI ER TOTAL LEVERANDØR
AV ALLE TYPER
HÅNDVERKTJENESTER
OG KAN HJELPE MED

- ♣ TØMMERARBEID
- ♣ MURERARBEID
- ♣ MALERARBEID
- ♣ RØRLEGGERARBEID
- ♣ ELEKTRIKERARBEID
- ♣ FLISELEGGING
- ♣ HAGEARBEID
- ♣ OG MYE MER

VI PÅTAR OSS OGSÅ TOTALRENOVERING AV
BADEROM

Ta kontakt på

Tlf. 993 45 357

www.993hjelp.no

FRIMERKESAMLING ER EN HYGGELIG HOBBY

Har du en frimerke-
eller postkort-samling?
Kanskje tiden er moden
for å gjøre noe med

samlingen, da er du velkommen i
STAVANGER FILATLIST-KLUB

Medlemmene ser fram til å møte deg og samtale om dine samlerinteresser.

Et kåseri om et samleområde holdes ofte på møtene.

Det arrangeres klubbauksjoner, bytteleder har med utvalgshefte, du kan bytte eller selge til hyggelige priser. Du kan få fylt «huller» i samlingen din til gunstige priser.

Du er velkommen som gjest på våre møter,
liker du deg hos oss vil vi gjerne ha deg som medlem.

MØTEDAGER

November 8. og 22. Desember 13 2023: Januar 10. og 24. Februar 14. og 28.

Mars 14. og 28. April 25. Mai 9. og 23. Juni 13

Vi holder møtene

på Ågesentunet, Ågesenveien 6 i Hillevåg,
dørene åpner klokken 18:30,
andre og fjerde tirsdag i måneden.

På møtene serverer vi kaffe og noe å bite i.

VELKOMMEN!

STAVANGER FILATELIST-KLUB

Føler du deg noen ganger ensom? Da kan kanskje en besøksvenn hjelpe

Ensomheten kjenner ingen alder, og det finnes mange ensomme blant både eldre og yngre. Røde Kors Besøktjeneste bidrar til å gjøre hverdagen lettere for svært mange mennesker.

Rundt om i landet finnes det flere tusen frivillige besøksvenner som besøker mennesker både i private hjem og på institusjoner. De fleste besøksvenner har én person de besøker fast, som regel en time eller to i uka.

Besøksvennen og den som får besøk bestemmer sammen hva de skal gjøre. De går turer eller gjør andre sosiale aktiviteter – eller treffes bare for å prate. Den ukentlige kaffekoppen med en besøksvenn er en verdi som vanskelig lar seg beskrive eller måle.. Ønsker du en besøksvenn blir vi glade om du tar kontakt på stavanger@redcross.no eller ring koordinator Birgitte Nordnes på 907 86 958 eller 51 52 38 50, Dersom du bor på sykehjem og ønsker besøksvenn, må du ta kontakt med frivillighetskoordinatoren på sykehjemmet om dette.

FOTPLEIE – Kr. 600,-

Husk å stelle godt med undersåttene dine, de bærer deg rundt hele dagen...

Janes Fotpleie Tlf. 95 05 71 76

Org.nr. 81727772

Du får:

- mykgjørende fotbad
- filing av hard hud
- fjerning av gamle neglebånd
- filing/stelling av negler
- massasje
- neglelakk (ikke inkludert, kr. 100,-)

Jeg tar med meg utstyret og kommer hjem til deg!

GATEMAGASINET
ASFALT

KR 100,- HALVPARTEN GÅR TIL SELGER. gatemagasinet@asfalt.no

SENIORENE

Seniorer utfører
hagearbeid,
vedlikehold, maling
m.m.

Tlf. 970 57 643
stavanger@seniorene.
no seniorene.no

Tannlegevakt

Vi hjelper med akutte
problemer, enten det er
smerte, løse fyllinger eller
andre tannproblemer.

Ring: **91785003**
(Ring hvis du ønsker konsultasjon)
Tannlege Follegg AS, Kannikbakken 6
(4.etasje over Vitus vaktapotek)
4005 Stavanger.

HELSEHUSET STAVANGER

AVDELING FOR HELSEFREMNING OG MESTRING

Vi støtter dere innbyggere
til å fremme egen helse
for et meningsfylt og aktivt liv.

Nysgjerrig?

Les mer på vår nettside
bit.ly/hhstavanger

Stavanger
kommune

Er måltidsvenn noe for deg?

“Måltidsvenn” er et tilbud til deg som ønsker “en venn” å dele et varmt måltid med en dag i uken. Måltidsvennen er en frivillig som er engasjert ved kommunens frivilligsentral. Maten som kun krever oppvarming, bestilles og leveres fra en lokan leverandør. Måltidsvennen kommer hjem til deg til en avtalt dag, og dere blir sammen enige om detaljene rundt måltidet. Utgifter til et varmt måltid med dessert dekkes av prosjektmidler.

Forskning viser at det å spise sammen og ha et hyggelig måltid kan ha positiv innvirkning både i forhold til matglede og trivsel. Har du sittet mye alene i forbindelse med smittesituasjonen vi har vært igjennom? Strever du og med appetitt og måltidsglede, er gjerne dette noe for deg?

Ta kontakt med Tove Øie på e-post: tove.oie@stavanger.kommune.no eller tlf.: 91878561 dersom du ønsker en måltidsvenn eller om du vil vite litt mer om ordningen.

Scann QR-koden for å lese mer om Helsehuset og hvordan du kommer i kontakt med oss.

Pensjonistuniversitetet

Stavanger

Pensjonistuniversitetet Stavanger er en frivillig organisasjon for personer over 60 år. Vi arrangerer hver måned foredrag over aktuelle temaer.

Program våren 2023

Onsdag 18. januar, kl. 11.00	Geolog Jan Stenløkk. Jakten på havbunnsmineraler - ressurser på 3000 meters havdyp
Onsdag 8. februar, kl. 11.00 BONUSFOREDRAG	Litteraturkritiker Sindre Hovdenakk Over til London - NRK i eksil 1940 - 45
Onsdag 22. februar, kl. 11.00	Språkforsker og navnegransker Inge Særheim Hinna, Forus og Sauamyrå - stadnamn fortel historie
Onsdag 22. mars, kl. 11.00	Seksjonsoverlege ved Smerteklinikken på Stavanger, Per Egil Haavik Livsutfoldelse er vår beste smertestillende medisin
Onsdag 19. april, kl. 11.00	Journalist og forfatter Arnhild Skre Berge Furre, mannen som både skreiv og skapte norgeshistorie
Onsdag 24. mai, kl. 11.00	Forfatter og journalist Torolf Kroglund «Noe om båter»

Alle foredrag holdes i Kulturhuset Sølvberget kl. 11.

Medlemskontingent for 2023 er kr. 500. Medlemmene har gratis adgang til foredragene.

Inngangspenger for ikke-medlemmer er kr. 100.

Hjemmeside: www.pustavanger.net, e-post: post@pustavanger.net

Sunde Bedehus

Sundeveien 29, Telefon: 922 53 496

Formiddagstreff:

Tirsdag 17. januar, kl. 10.30 Formiddagstreff

Besøk fra Frelsesarmeen v/ Gro Margrethe Egeland

Tirsdag 14. februar, kl. 10.30 Formiddagstreff

Besøk fra Frelsesarmeen V/ Anne Grethe og Ørjan Amdal

Tirsdag 14. mars, kl. 10.30 Formiddagstreff

Besøk av Joleif og Margunn Salte som taler og synger

DU ER VELKOMMEN TIL HYGGESTUNDER I TRIVELIG MILJØ

Frivillig for kvinner med flerkulturell bakgrunn?

Frivillighetsarbeidet gjør at man får bety noe for andre, og la andre bety noe for seg. KIA har norskopplæring og aktivitet for kvinner med flerkulturell bakgrunn.

Vi arbeider med kvinner som ønsker å bli bedre i norsk og bedre integrert i det norske samfunnet. Som frivillig i KIA får du anledning til å bli kjent med fantastiske mennesker fra ulike deler av verden.

Vi ser etter frivillige som ønsker å gå tur, noen de kan snakke norsk sammen med og frivillige til digital leksehjelp. Har du lyst til å bidra?

Vi benytter enkle digitale verktøy som alle får til, og overholder smittevern på tur.

Ta kontakt med oss på tlf: 458 70 329 eller marianne.fjermestad@kianorge.no

Formiddagstreff i Stokka kirke

Desember og våren 2023

Onsdag 14. desember:

Inge Takle Mæstad
«Samme by – forskjellige verdener»

Onsdag 11. januar:

Aud Jorunn Aano
Hauge og Hoem - barndom, utvandring og salmer. En reise i litteraturen

Onsdag 8. februar:

Ole Lilleheim fra Åpne dører kommer til oss

Onsdag 8. mars:

Oddbjørg og Olav Keilegavlen:
Mathias Orheim

Onsdag 12. april:

Paul Odland fra NLM kommer til oss

Onsdag 10. mai:

Ståle Ree:
Den som oppkvikker andre, blir oppkvikket selv

TUR: I juni håper vi at vi kan dra på dagstur sammen.

TRADISJONELT BOKHÅNDVERK

ERLAND A/S

Sjøhagen 11 · 4016 Stavanger

bok@bokbinderieterland.no

www.bokbinderieterland.no

Reparasjoner · Nyinnbindinger ·

PRIVATKUNDER · BEDRIFTER

Ring 51 88 10 04 eller stikk
innom vårt verksted i Hillevåg

Et komplett bokverksted siden 1989

Bli medlem i Byhistorisk forening Stavanger!

Dersom du er interessert i Stavangers historie, er vår forening noe for deg. Som medlem får du innbydelse til åtte-ti foredragskvelder/byvandringar årlig samt to nummer av foreningens magasin *Stavangeren*. Magasinet er på ca. 100 sider og inneholder stort sett bare spesialskevne artikler. Alt dette er inkludert i medlemskontingenten som er kr 400 for enkeltmedlem og kr 550 for familiemedlemskap.

På våre nettsider - www.byhistoriskforening.org - finner du mengder av historisk stoff om Stavanger og også mer informasjon om foreningen og arrangementene. På nettsiden kan du også sende din innmelding. Du kan også sende e-post til pedersen@marstad.net eller ringe/ sende sms til 908 28 467.

Rosenberg Pensjonistforening

Rosenberg Pensjonistforening har sine møter i Rosenberg Idrettshall. Her disponerer vi kontorplass, møtelokale og treningslokale. Fotball, gymnastikk og apparat trening er populært. Vi møtes hver mandag og torsdag fra kl. 07.00–11.00. Treningen starter kl. 08.15. Det er også mulig å møte opp for en kopp kaffe, og drøs med

tidligere kolleger. Første torsdag i måneden, har vi medlemsmøte som begynner kl. 10.00. Her har vi som regel en innleder med populære/viktige emner. Pensjonistforeningen er åpen for pensjonister fra Rosenberg Verft, men tar også imot personer som tidligere har vært ansatt ved verftet, eller som på annen måte har spesiell tilknytning til bedriften. Har du lyst til å være med oss, kan du ta kontakt med oss mandag eller torsdag i Rosenberg Idrettshall mellom kl. 08.30 og 11.00, eller direkte til lederen Karl Børge Larsen, tlf. 452 69115.

Landsforbundet for offentlige pensjonister

Rogaland Sør lokallag

Lokallagsstyret

Foto: Per Egeland

Landsforbundet for offentlige pensjonister (LOP) er en politisk og livssynsmessig nøytral organisasjon for alle som har arbeidet i kommune, fylkeskommune og/eller stat.

Alle som har arbeidet i offentlig sektor, er tjenestepensjonister.

Dessverre er tjenestepensjonsordningen under press.

LOPs hovedoppgave sentralt er å sikre våre pensjonsrettigheter slik at vi får vår rettmessige andel av den pensjonsordningen vi har betalt inn til gjennom hele våre yrkesaktive liv.

Det er medlemmene i LOP som gir organisasjonen tyngde i viktige og nødvendige drøftinger som har stor betydning for oss; herunder trygdeoppgjøret.

I tillegg får LOP-medlemmer som ønsker det, gratis, personlig og konfidensiell bistand i pensjonssaker og i saker som berører testamente, arv, skifte, booppgjør og fremtidsfullmakt.

Lokallaget, **LOP Rogaland Sør**, støtter forbundets sentrale arbeid, men tilbyr også et fellesskap der vi samles og deler opplevelser.

Lokallagets vårprogram sendes til alle medlemmer i begynnelsen av januar.

Høstprogrammet sendes ut i juni.

For mer informasjon, fullstendig program og/eller innmelding, se hjemmesida vår, www.lop.no/rogaland

eller kontakt lokallagsleder Bjørg Brekke Sørskog:

E-post: bjorg.brekke.sorskog@kleppnett.no Tlf. 906 69 184

Medlemskontingenten er kr 420 per år.

Medlemmer av Norsk Sykepleierforbund eller Norsk Radiografforbund, betaler bare lokallagskontingent, kr. 120, da disse forbundene dekker den sentrale delen av kontingenten for sine medlemmer.

Når dette sendes til trykk, gjenstår fortsatt et par arrangementer i høstprogrammet: kurs om fremtidsfullmakt 09.11., og førjulsfest 30.11., men det meste av LOPs program for høsten 2022, ligger nå i minnealbumet:

Dagstur i Bjerkreim og Ørsdal, september

Tur til Irland, her i Aillwee Cave, august

Medlemsmøte i Fredheim Arena, september

Bedriftsbesøk Høg-Jæren vindpark, oktober

Programmet for vårhalvåret 2023 er under arbeid.

Det blir 3 medlemsmøter med varierte, aktuelle foredrag og spennende kulturelle innslag. Februar- og mai-møtene holdes i underetasjen I Frøyland og Orstad kyrkje. Mars-møtet legges til Fredheim Arena, Sandnes. Reisetilbud med ulik varighet i både inn- og utland planlegges, og det kommer tilbud om kurs, bedriftsbesøk og rabatterte billetter til kulturarrangement.

Fullstendig vårprogrammet legges ut på hjemmesida vår I slutten av desember:

www.lop.no/rogaland

Alle medlemmer får også programmet i posten i begynnelsen av januar.

Ta gjerne kontakt dersom noe av dette er interessant for deg!

Vennlig hilsen
for styret i LOP Rogaland Sør

Bjørge Brekke Sørskog
lokallagsleder

HINNASENTERET

Kurs- og aktivitetssenter

PROGRAM VÅR 2023

Våre tilbud er for seniorer.

Andre kan delta uten tillegg i pris.

Flere av aktivitetene støttes av K-stud.

Går du med et ønske om å starte kurs eller en frivillighetsaktivitet, ta kontakt.

Servering

Under våre aktiviteter tilbys lunsjpakke; to halvpåsmurte rundstykker, en kopp kaffe og vaffel for kr 50,- per pers.

Det er mulig å bestille kaker, bakst og påsmurt mat fra vårt kjøkken. Ta kontakt i god tid på forhånd.

Åpent hverdager 08-14.00

Telefon: 51905790

Gamleveien 30B, 4018 Stavanger

E-post: hinn@hesbynett.no

Du finner mer om oss på

www.hinnasenteret.no

Det er også VI-TO frisør & fotterapeut på Hinnasenteret. Ta kontakt med Farah H. Razavi, mobil: 41649566.

MANDAG:

Håndarbeidsgruppe kl. 10.00

Veving, toving mm. Oppstart 09. januar.

Datagruppe kl. 10.00

Vi har det sosialt og lærer av hverandre. Ta med PC/nettbrett. Oppstart 09. januar.

Kunst- og kulturgruppe kl. 10.30

Kunst- og kulturforelesninger ved gjester og egne krefter. Oppstart 16. januar.

Fransk konversasjon kl. 11.00

– Viderekomne. Vi kommer sammen og samtaler på fransk. Ingen lærer. Oppstart 09. januar. Semesterkontingent kr 150,-.

TIRSDAG:

Bridge – viderekomne kl. 10.00

Vi samles i stuen for hygge og spill. Kontingent kr 150,- Oppstart 03. januar.

Turgruppe kl. 10.30

Ca. 1 times tur i nærområdet. Oppstart 03. januar. Lunsj etterpå.

ONSDAG:

Bridgekurs for nybegynnere kl. 10.00

Oppstart 15. februar v/min.8stk.
6 samvær, kursavgift kr 700,-.
Lærer Thom Hinna.
Påmeldingsfrist 1. februar.

Spansk dagligtale kl. 10.00

Oppstart 25. januar 10 ganger ved
min. 6 stk.påmeldte.
Påmeldingsfrist 14. januar.
Kursavgift kr 850,-.
Lærer: Odrun Eiken Cruz.

Andakt i kirkerommet kl. 10.15

– Et samarbeid med Hinna Menighet.
Oppstart 11. januar.

Hinnasenterets Pensjonistforening kl. 10.40

Vi møtes i stuen til underholdning,
åresalg, drøs, og fellesskap.
Medlemskontingent kr 250,-.
Nye medlemmer alltid velkomne!
Oppstart 11. januar.

Sterk og stødig kl. 12.45-13.45

Treningsgruppe for seniorer.
– Et samarbeid med fysioterapitjenesten
og frivillige aktører. Ingen påmelding.
Merk: programmet følger skoleruta.

TORS DAG:

Bridgekurs kl. 10.00

For deg som vil friske opp gamle
kunnskaper med lærer Paul A. Hinna.
Oppstart 05. januar.
Kursavgift kr 650,-.
Meld deg sammen med en makker.
Påmeldingsfrist 3.januar.

Sosialt treff for enslige og aleneboende kl. 11.30

-Uforpliktende fellesskap uten fast
program. Selvstyrt gruppe.
Det er mulig å kjøpe lunsj.
Oppstart 05.januar

Yoga kl. 09.30

10 ganger med instruksjon av
Ellen Thomseth.
Kursavgift kr 1100,-.
Oppstart 09.februar.
Matter for utlån. Ta med et godt teppe.
– Mulig å kjøpe lunsj etterpå.
Påmeldingsfrist 01.februar.

FREDAG:

Snekkerbøden kl. 10.00

Treskjæring og annet trearbeid.
Semesterkontingent kr 200,-.
Oppstart 06. januar.

Malegruppe kl. 10.00

– Alle teknikker. Vi inspirerer hverandre.
Semesterkontingent kr 200,-.
Oppstart 06. januar.

Åpen kafe kl. 11-13.00

Ta deg en tur innom for lunsj,
kaffe,drøs og fellesskap.
Oppstart 06 januar.

SKIPPER WORSE SPORT

Skipper Worse Sport har vært aktiv i 35 år den 12.02.2020. Vi er en uavhengig forening av voksne, glade kvinner og menn fra 60 år, som liker å trimme. Hver tirsdag og torsdag trimmer vi i Stavanger Idrettshall SAL A. Fra kl. 09.00 til kl. 11.00 kan du spille badminton. Fra kl. 11.00 til kl. 12.00 er det musikk og gymnastikk.

Vi har god plass og greie garderober med dusj. Vi er nå 135 medlemmer og betaler kr. 300,00 i årskontigent. Vi har plass til flere og ønsker nye medlemmer hjertelig velkommen.

For opplysninger: Berit Garvik
berit.garvik@wemail.no
Mobil: 951 12 122

Hei alle pensjonister

Vi vil øke kapasiteten i gruppen og ta med flere. Er du nylig blitt alene som pensjonist eller lignende? Kanskje du har fått litt god tid nå og søker nytt nettverk?

Vi er en gjeng med kjekke damer som treffes med jevne mellomrom. Tilbudene er mange og vi søker dere som har lyst og tid til bli kjent med nye. Ta kontakt på mail **sissel.kvale@lyse.net** så snakkes vi.

PROGRAM FOR STAVANGER- LÆRERNES PENSJONISTLAG VÅREN 2023

- 17.01 Gunnar Roalkvam: Multikunstneren Svein Tang Wa
- 21.02 Lise Lunde Nilsen: «Lenge leve frivilligheten, glimt fra frivillig kulturarbeid»
- 21.03 Øyvind Norsletten snakker om Ukraina
- 25.04 Magnhild Meltveit Kleppa: «Skjemt og alvor fra et politisk liv.»
- 23.05 Tur

Møtene starter kl 11 og holdes i Frelsesarmeens lokaler i Kongsgt. 50. I tillegg til foredragene blir det opplesning, sang og matserving. Prisen er 100 kr.

Røde Fjær aksjonen gjennomføres hvert 5. år, og finansierer m.a. Ridderrennet på Beitostølen - verdens største vintersportsuke for syns- og bevegelseshemmede.

Vi er gode venner som hjelper andre. Vil du bli med oss?

Lions er en verdensomspennende, frivillig serviceorganisasjon med 1,4 millioner medlemmer i 210 forskjellige land. I Norge er vi 10 tusen medlemmer i 435 forskjellige klubber. Vi er politisk og religiøst nøytrale, men har felles verdigrunnlag og felles mål. Vi har et stort fokus på klubbenes egne nærområder med tiltak for eldre og for barn og unge - først og fremst i miljøer hvor noen lett faller utenfor.

Det er 9 Lionsklubber i Stavanger, ca 300 kvinner og menn som bruker litt av sin fritid for å hjelpe andre:
LC Stavanger - LC Stavanger/Finnøy - LC Stavanger/Gyda -
LC Stavanger/Hafsr fjord - LC Stavanger/Harald Hårfagre -
LC Stavanger/Hinna - LC Stavanger/Jåtten -
LC Stavanger/Tasta - LC Stavanger/Øyane

LIONS
RØDE
FJÆR

Kontakt vår soneleder om du ønsker informasjon om medlemskap. Telefon: 977 17 342

Returadresse:
«Mortepumpen»
Innbyggerservice
Olav Kyrresgt. 23,
Postboks 8001
4068 STAVANGER

Datahjelp

Vil du lære å bruke smarttelefon, PC eller nettbrett? Vil du kjenne deg tryggere på internett? Kom innom et av våre tilbud, så hjelper vi deg!

Hundvåg

Drop- in hver mandag klokken 11.30 – 14.00 i kafeen på Øyahuset. Ingen påmelding. Ta kontakt med Ann Therese Madland på Hundvåg frivilligsentral dersom du har spørsmål: ann.therese.madland@stavanger.kommune.no eller 992 90 718.

Storhaug

Kurs over 12 ganger. Første tirsdagen i hver måned i Kvitsøygaten 3 på Storhaug. Du kan selv velge om du deltar på en kursdag eller på flere. Påmelding til storhaug.frivilligsentral@stavanger.kommune.no eller 915 33 553.

Vikevåg

Innbyggerservice har drop-in datahjelp på hverdager klokken 08.30 – 15.00 i Asalveien 6. Biblioteket har drop-in på onsdager. Mulig å booke time på mandagen.

Sølvberget

Gratis datahjelp i inntil 20 minutter, mandag til torsdag klokken 17.00 – 21.00 i informasjonssranken i 1. etasje.

Hjertelig velkommen skal du være!

Stavanger
kommune